

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

OBRTNIŠKI GLASNIK

1934

OB PETLETNICI

ZAVODA ZA POSPEŠEVANJE OBRTA

ZBORNICE TOI V LJUBLJANI

V S E B I N A

Ob pellenici zavoda za pospeševanje obrta Zbornice TOI	33
Obrtno pospeševanje v okolišu Zbornice TOI v Ljubljani	35
Naše obrtno pospeševanje pred Zedinjenjem	35
Obrtno pospeševanje od leta 1919 dalje	36
1. Državni urad za pospeševanje obrta v Ljubljani	36
2. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani	37
Izdalki zbornice za podpiranje in napredek obrtništva	52
Gibanje obrtov	53
Pregled števila vajencev in obrtnih nadaljevalnih šol	55
Obrtniška organizacija	57
Zadružna organizacija obrtništva	58
Davčne obremenitve obrtništva	59
Zadolžitev obrtništva	61
Mojstrski izpiti	62
Splošni gospodarski položaj in naše obrtništvo	64

Naročnina znaša za vse leto 25 Din, za pol leta 13 Din, za četrt leta 7 Din, cena posamezni številki Din 2:50. // Plača in toži se v Ljubljani. // Inserati po dogovoru. // Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica (Zbornica za TOI).

Izdajatelj: Zavod za pospeševanje obrti Zbornice za TOI v Ljubljani (odgovoren Milko Krapež.) — Za uredništvo odgovoren: dr. Josip Pretnar.

Tiska tiskarna Merkur v Ljubljani (za tiskarno odgovoren Otmar Mihalek).

OB PETLETNICI ZAVODA ZA POSPEŠEVANJE OBRTA ZBORNICE TOI

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je smatrala za umestno, da v okviru svojega delovanja za pospeševanje obrta porabi priliko letošnje jesenske razstave Ljubljanskega Veleseljma in v spomin petletnega obstoja svojega Zavoda za pospeševanje obrta priredi v svojem paviljonu posebno razstavo. Ta prirediteljev naj bi bila posvečena obrtništvu, obenem pa naj bi dala pregled zborničnega obrtno pospeševalnega dela v prošlih desetletjih.

V ta namen je zbrala zbornica predvsem podatke in statistično gradivo, ki naj pokažejo, kaj se je v teku zborničnega obstoja storilo in žrtvovalo za pospeševanje obrta na teritoriju, ki danes pripada Dravski banovini in kakšen delež ima pri tem naša zbornica. Številke naj govore!

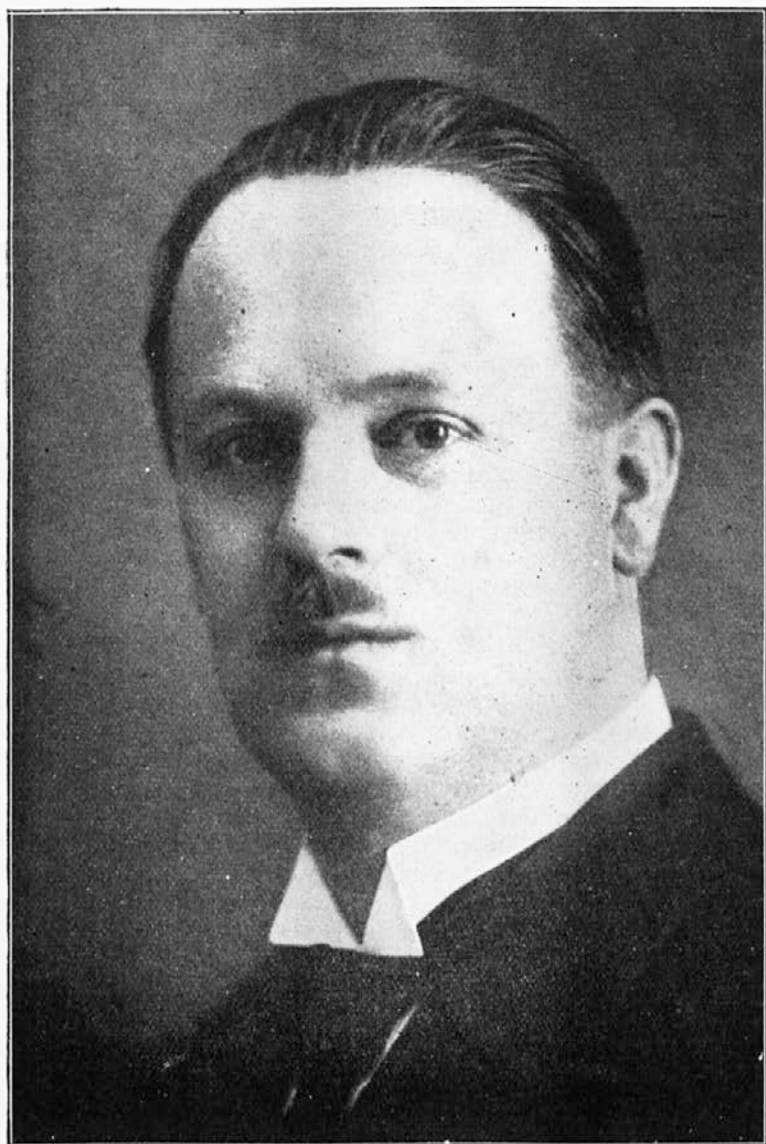
Razstava naj nadalje v statističnih podatkih, grafikonih in črtežih pokaže številčno gibanje in moč slovenskega obrtništva v zadnjih treh desetletjih, pregled razvoja našega nadaljevalnega in višjega obrtnega šolstva, obseg obrtniške organizacije v Dravski banovini, udejstvovanje obrtništva v gospodarskem združništvu, razmerje davčne obremenitve našega obrtništva v primeri z obrtništvom v drugih pokrajinah države, ter njega zadolženost pri denarnih zavodih, končno pa še rezultate mojstrskih izpitov, ki so važni za strokovni nivo in jakost dotoka naraščaja v obrtništvu.

Četudi bi to gradivo v gotovem pogledu morebiti ne bilo popolno, bo vendarle dragocen prispevek k zgradbi obrtniške statistike, kolikor pa se tiče obrtno pospeševalnega delovanja zbornice, tudi stvarna slika in pojasnilo onim, ki so bili doslej o tem nepoučeni ali pa napačno poučeni.

»Obrtniški Glasnik« kot izvestje Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice TOI prinaša v tej izdaji zbirko vsega gradiva obrtniške statistične razstave, da ga s tem ohrani in omogoči javnosti boljši pregled, z dopolnitvami in podrobnejšimi pojasnili pa pripomore k njega lažjemu razumevanju.

Uredništvo.

Ivan Jelačin

predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani

*„Mi se zavedamo, da imamo nad
20.000 obrtnikov, ki so naša kri. Mi
jim moramo pomagati!“*

OBRITNO POSPEŠEVANJE V OKOLIŠU ZBORNICE ZA TOI V LJUBLJANI

Mogočen napredek tehnike v prošlih stoletjih je povzročil v tovarniški in rokodelski proizvodnji popoln preobrat. Mehanizirana in racionalizirana industrijska produkcija v zvezi z ogromnim razmahom prometnih sredstev, katerih mreža je objela najoddaljenejšje pokrajine, je poplavila s šablonskimi tovarniškimi izdelki tržišča do zadnjih gorskih vasi in obljudenih krajev. Vrgla je cene blagu in začela na celi črti izpodrivati rokodelske izdelke. Obrtnik je izgubljal v brzem tempu svoje pozicije, ki jih je imel skozi stoletja, mnoge rokodelske stroke so naravnost izginile s površja, druge so bile zopet obsojene na hiranje v drobnem, nerentabilnem delu in le malo jih je bilo, ki so mogle uspešno kljubovati tovarniški konkurenci. Zdelo se je že, da je mehanizem stroja obsodil rokodelsko delo na smrt.

Uspehom industrijalizacije pa so kmalu sledile težke gospodarske in socialne posledice. Tvarniška hipertrofija je povzročila polome industrijskih podjetij. Ti so zadali težke udarce narodnemu gospodarstvu, v vrstah delavstva pa so širili brezposelnost in bedo, ki je postala izvor usodnih socialnih gibanj. V teh razmerah se je pokazalo, kaj znači za državo, narodno gospodarstvo in družbo zdrav in žilav obrtniški stan.

Težke in drage izkušnje so rodile na vodilnih mestih države in gospodarske politike srednjeevropskih držav iztrezjenje. Njegov plod je bilo nato v drugi polovici prošlega stoletja uveljavljenje **politike srednjega produktivnega stanu, skrbstvo za napredek obrtništva, delo za pospeševanje obrta**. Prodrlo je prepričanje, da je treba obrtniški stan iz gospodarskih, nacionalnih in socialnih razlogov dvigniti, priboriti obrtniškemu delu in rokodelskemu izdelku primerno mesto v proizvodnji in na tržiščih, **stopnjevali ter tehnično in kupčijsko izpopolniti proizvodnjo obrtnika, ki je v prvi vrsti sposobno, da se odlikuje po svoji individualnosti, umetno-obrtni dovršenosti in solidnosti izdelave ter s tem uspešno tekmuje s šablonskim tovarniškim izdelkom**.

V to dobo sega početek delovanja takratne Trgovske in obrtne zbornice, današnje Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Naše obrtno pospeševanje pred Zedinjenjem

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani, ki je bila ustanovljena leta 1851., že v početku svojega delovanja posvečala posebno skrb podpiranju obrtništva in strokovnemu napredku mojstrov in obrtnega naraščaja. Tudi je žrtvovala kljub jako skromnim sredstvom za svoje vzdrževanje za takratne razmere dokaj lepe zneske za podpore obrtnikom in za obrtno šolstvo, ki je eden glavnih temeljev strokovnega napredka obrta. Bivša realka v Ljubljani je bila v svojih početkih namenjena v prvi vrsti višji obrtni teoretski predizobrazbi in v njenem okrilju se je pričelo naše obrtno nadaljevalno šolstvo. Temu zavodu je ku-

movala zbornica. Kakor šolstvo, tako je podpirala tudi prirejanje razstav, dajala ustanove za obisk tujih strokovnih šol in tečajev i. t. d. Ko se je ustanovila Obrtna šola v Ljubljani s svojim lesnim in ženskoobrtnim oddelkom ter se pričela razvijati in širiti preko drugih novih oddelkov v današnje Tehnično srednjo šolo, je med inicijatorji zavzemala odlično mesto zbornica, ki je dolgo vrsto let prispevala z državo in deželno glavni del k stroškom vzdrževanja tega za strokovni podvig našega obrtništva prevažnega zavoda.

Akcija za smotreno obrtno pospeševanje se je pričela pri nas v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja ob času, ko je prevladalo prepričanje, da dober obrtnik navzlic razmahu tovarniške proizvodnje ni zapisan smrti, da se ga le podpira v njegovem gospodarskem smremljenju ter se mu nudi poleg potrebnega kredita času primerna tehnična in kupčijska izobrazba. **Obrtno pospeševanje pa spada med fiste akcije, ki najbolj uspevajo, ako jih prilagodimo posebnim krajevnim potrebam in jih vodijo tako činitelji, ki so v stalnem živem stiku z obrtnim in kupčijskim življenjem.**

V deželnem zboru kranjskem so naši gospodarstveniki sprožili prvo besedo glede ustanovitve posebnega zavoda za pospeševanje obrta za naše kraje. Takratna Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani, ki se je dobro zavedala svoje naloge in dolžnosti do obrtništva, je pri tej akciji živahno sodelovala in je še leta 1906 izvršila potrebne priprave za ustanovitev obrtnega pospeševalnega zavoda za svoje področje, ki je obsegalo bivšo Kranjsko. Razmere pa so nanesele tako, da je kasneje deželni odbor kranjski izvedel načrt ter 30. junija 1910 ustanovil **Zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani kot deželno napravo.** Za kritje vzdrževalnih stroškov je poleg dežele, države in ljubljanskega mesta prispevala znatne vsote tudi Trgovska in obrtniška zbornica. Ravnatelja zavoda je nastavila država, ostalo osebje je nastavljal deželni odbor in ga plačeval iz skupnih prispevkov.

Zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani je v kratkem času storil mnogo dobrega za naš obrtni stan. V starih razmerah je gojil prirejanje raznih strokovnih, knjigovodskih in kalkulacijskih tečajev (31 s 734 udeleženci), dajal podpore in posojila pa nizkih obrestih ali celo brezobrestno raznim obrtniškim produktivnim zadrugam, dajal strokovne nasvete, posredoval nabavo modernejše strojne in orodne opreme v obrtniških delavnicah, prodajo rokodelskih izdelkov, skrbel, da so obrtniki in njihove produktivne zadruge dobivale državne dobave, osobito za časa svetovne vojske i. t. d. Ministrstvo javnih del je dajalo zavodu potrebne stalne instruktorje za strokovne tečaje, deloma pa jih je zavod pridobil po potrebi med domačimi strokovnjaki.

Obrtno pospeševanje od leta 1919 dalje

1. Državni urad za pospeševanje obrta v Ljubljani.

Narodna vlada za Slovenijo v Ljubljani je z naredbo z dne 20. januarja 1919 preosnovala Zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani v Urad za pospeševanje obrta v Ljubljani, obenem se je

Josip Rebek

podpredsednik Zbornice za TOI in predsednik obrtnega odseka

„V krepki organizaciji, živi stanovski zavesti in strokovnem napredku je naša sila, v gospodarski solidarnosti naša zmaga.“

njegov krajevni okoliš razširil na celo Slovenijo. Uredba o organizaciji ministrstva za trgovino in industrijo z dne 30. aprila 1919 je ta zavod avtomatično podredila temu resoru. S 1. decembrom 1920 je pričela poslovati v Celju posebna ekspozitura ljubljanskega Urada za pospeševanje obrta. (Sedež te ekspoziture je bil pozneje s 1. avgustom 1925 prenešen v Maribor, kjer je bil ob tem času ustanovljen sedež velikega župana mariborske oblasti z okolišem bivše slovenske Štajerske, Prekmurja in naši državi pripadlega dela Koroške.) Država je prevzela vse osebne in materialne izdatke.

V administrativnem pogledu je nastopila za Urad za pospeševanje obrta v Ljubljani važna izprememba, ko je stopil v veljavo zakon o ustanovitvi in organizaciji Državnega zavoda za pospeševanje industrije in obrta v Beogradu z dne 19. aprila 1922. S tem sta postala Urad za pospeševanje obrta v Ljubljani in ekspozitura v Celju nekakšni podružnici centralnega urada v Beogradu. Vzdrževalna sredstva so bila zanje predvidena v državnem proračunu. V proračunu za leto 1928/29 pa je zopet nastala dvojna izprememba. Na eni strani so bila sredstva za obrtno pospeševanje v Sloveniji predvidena kot sredstva za napravo, podrejeno centralnemu zavodu v Beogradu, na drugi strani pa navaja državni proračun Urad za pospeševanje obrta v Ljubljani in ekspozituro v Mariboru kot napravo Državnega zavoda za pospeševanje industrije in obrta v Beogradu. Materialni stroški pri tem niso bili razdeljeni med oba urada, temveč so se dodelili po sporazumu med obema velikima županoma. Za proračunski leti 1928/29 in 1929/30 je prispeval večja zneska tudi ljubljanski oblasni odbor.

V l. 1929 je s porazdelitvijo države na banovine prešel Urad za pospeševanje obrta v Ljubljani v administrativni sestav banske uprave kot referat za pospeševanje obrta, dodeljen oddelku za trgovino, obrt in industrijo, ekspozitura v Mariboru pa je bila kot posebna sekcija za pospeševanje obrta dodeljena srezkemu načelstvu za Maribor, levi breg.

V prvih desetih letih po Zedinjenju se je moral Drž. urad za pospeševanje obrta v Ljubljani boriti z velikimi finančnimi težkočami, ker mu država ni dajala zadostnih sredstev. To je tudi zelo slabilo njegovo delovanje na polju obrtnega pospeševanja, ki je v novih razmerah zahtevalo tako delo v vedno večjem obsegu. Zato se je moral posvetiti predvsem didaktičnemu pospeševanju obrta. Šele od leta 1924. dalje, odkar je bila ustanovljena Dravska banovina, nastopa izboljšanje.

2. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

a) Poč do ustanovitve zavoda in njegov ustroj.

Zbornica je na plenarni seji 6. maja 1925 posvetila posebno točko dnevnega reda vprašanju obrtnega pospeševanja. Nove gospodarske razmere, vedno hujši konkurenčni boj in vedno večje zahteve, ki jih je tok časa stavil na obrtnika v pogledu njegove

strokovne in kupčijske usposobljenosti, so nujno zahtevale izpopolnitev našega obrtnega pospeševanja. K temu so silile tudi razmere pri Državnem uradu za pospeševanje obrta. Od centralnega zavoda v Beogradu v doglednem času ni bilo pričakovali izboljšanja; njegovo delovanje se je v glavnem omejevalo na laboratorij za kemične preizkušnje in prirejanje nekaterih tečajev. Državna dotacija tukajšnjega Urada za pospeševanje obrta je bila prepičla, da bi mogel uspešno razvijati svoje delovanje. Po izčrpnih razpravi je plenum pooblaštil posebni odsek, da stori pri ministrstvu trgovine in industrije vse potrebne korake, da se Urad za pospeševanje obrta nasloni na Trgovsko in obrtniško zbornico pod pogojem, da ministrstvo zagotovi vsaj za pet let zavodu enako subvencijo, kakor jo je užival urad že takrat, odnosno, ki bo v bodoče določena za obrtno pospeševanje akcije v drugih pokrajinah.

Upravo naj bi vodil poseben kuratorij, ki bi bil izvoljen iz obrtniških vrst in ki bi tudi dajal smernice za sodelovanje tega urada.

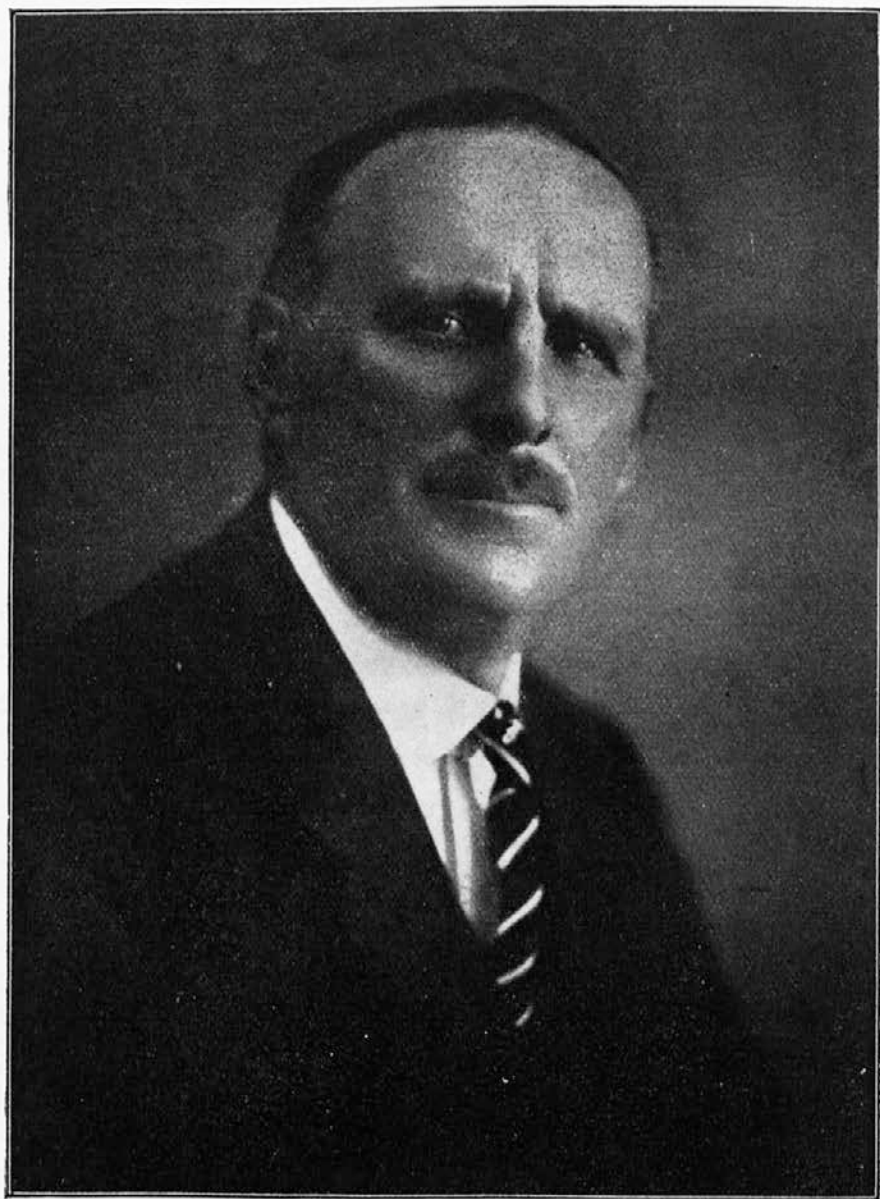
Ta akcija ni dovedla do nikakega uspeha.

Na plenarni seji dne 19. decembra 1927 je nato tedanji prvi podpredsednik in načelnik obrtnega odseka g. Ivan Ogrin ponovno opozarjal na nevzdržne razmere pri obrtnem pospeševanju v Sloveniji ter med drugim dejal: »Država pri nas še vzdržuje obrtni pospeševalni urad, ki pa je popolnoma okrnjen in ni misliti na kak uspeh. Baš danes, ko se nahaja vse naše gospodarstvo v občutni krizi, je treba, da se zanimamo za to, kajti zavedati se moramo, da smo sosedje takim državam, ki so na višku tehnike v vseh ozirih in da se nas na umeten način z zaščitnimi carinami ne bode dalo vedno ščititi.« Sprejet je bil njegov predlog, da bi se ob prehodu važnih državnih poslov na oblasti mislilo tudi na obrtnopospeševalni urad, ki bi se potem dvignil s podporo večjih občin in Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

V nadaljnji seji 15. marca 1928 je ponovno govoril o potrebi reorganizacije obrtnega pospeševanja ter stavil predlog obrtnega odseka, naj se osnuje pri zbornici zavod za pospeševanje obrta, ki bi ga vzdrževala zbornica ob prispevanju še drugih intereseranih činiteljev. Predlog je bil sprejet, za izdelavo pravilnika je bil izvoljen poseben odbor, ki so ga tvorili gg. zbornični predsednik Ivan Jelačin, podpredsednik Ivan Ogrin, Josip Rebek, Miloš Hohnjec, Rudolf Stermecki, inž. Vladimir Remec, Anton Krejči in dr. Ernst Rekar. Obenem je zbornica votirala v svrhu realizacije te akcije za leto 1928. znesek Din 100.000.—.

Že v seji dne 27. junija 1928 je bil nato sprejet pravilnik Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za T. O. I. v Ljubljani, katerega načrt je po navodilih predsedstva izdelal generalni tajnik g. dr. Fran Windischer.

Po pravilniku bi bil zavod zbornična last in zbornična naprava. Uprava zavoda bi bila urejena tako, da je glavni organ kuratorij, ki iz svoje srede izvoli upravni odbor kot izvršujoči organ. Zastopstvo bi imela v kuratoriju ljubljanska in mariborska oblast ter mesta Ljubljana, Maribor in Celje, ki naj bi prispevala stalne zneske, ki bi odgovarjali gospodarski in narodnopolitični važnosti in vrednosti obrtniškega stanu.

Ivan Ogrin

bivši I. podpredsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani

V proračun za leto 1929 je zbornica vstavila za Zavod za pospeševanje obrta Zbornici T. O. I. nadaljnji prispevek v znesku Din 200.000.—, da s tem pripomore čimpreje k realizaciji nameravane ustanovitve skupnega zavoda za obrtno pospeševanje v Sloveniji.

Pogajanja z oblastnima odboroma in mestnimi upravami v Ljubljani, Celju in Mariboru so ostala, žal, brez uspeha, ker samouprave niso kazale razpoloženja za skupen zavod. Hotele so vršiti obrtno pospeševanje s svojimi sredstvi same po lastni iniciativi; ponekod je celo manjkal zadosten interes za to akcijo.

Zbornica je zato opustila misel na skupen obrtnopospeševalni zavod ter se je v plenarni seji dne 15. oktobra 1929 odločila, da ustanovi z lastnimi sredstvi svoj samostojen zavod za pospeševanje obrta. Delo zborničnega obrtnega pospeševanja in razpolaganje s kredtom v ta namen se je poverilo obrtnemu odseku s pritegnitvijo dveh članov iz industrijskega in enega iz trgovskega odseka. Napravil naj bi se pravilnik tako, da se že obstoječi predela v tem smislu, da ostane obrtnopospeševalni zavod zaenkrat samo naslonjen na zbornico. Vodstvo vseh tekočih poslov pa naj bi se poverilo ožjemu izvršilnemu odboru, ki bi obstojal iz predsednika zbornice, načelnika obrtnega odseka in njegovega namestnika.

S tem je bil postavljen temelj nadaljnjemu delovanju zborničnega zavoda za pospeševanje obrta. Ta je dejansko pričel s prirejanjem tečajev, predavanj, podpiranjem strokovne izpopolnitve v inozemstvu itd. že koncem leta 1928., ne da bi se čakalo na končno formalno ureditev. Uprava zavoda je izdelala že osnutek pravilnika. Ker radi tamošnjih izprememb v upravi Zbornice T. O. I. ni prišlo do končne razprave in sprejetja tega pravilnika v plenarni seji, se je administracija zavoda uredila v okviru zborničnega pravilnika, prilagodeno potrebam časa in razpoložljivim sredstvom. Zavodu danes načeluje zbornični predsednik, odnosno kot njegov namestnik predsednik obrtnega odseka, poslovanje urada pa vodi v zastopstvu generalnega tajnika g. Ivana Mohoriča referent obrtnega odseka v dodeljenim zborničnim osebjem. Blagajniško poslovanje se vrši v okviru zborničnega poslovnika.

Radi olajšanja poslovanja se je v Mariboru ustanovila l. 1930. za mariborski okoliš posebna Poslovalnica Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice T. O. I. pod vodstvom upravnika ekspozičure banovinskega zavoda za pospeševanje obrta. Velike zasluge za ustanovitev poslovalnice ima preizkušeni voditelj štajerskega obrtništva g. Jakob Zadavec, poleg njega pa združni nadzornik g. Ignac Založnik.

b) Delo Zavoda P. O. Zbornice T. O. I. v letih
1929—1933.

Brezuspešna pogajanja za ustanovitev skupnega zavoda za pospeševanje obrta za celo Dravsko banovino zbornice niso odvrnile od nadaljnje energične akcije, da se poživi obrtnopospe-

ševalno delovanje v njenem okolišu. Iz leta 1928. je bil na razpolago kredit v znesku Din in 100.000.—.

Zbornično predsedstvo se je zato početkom leta 1929. odločilo, da takoj prične s prirejanjem tečajev in predavanj. Že v februarju leta 1929. se vrši prvi zbornični tečaj za avtogeno varjenje v Celju, temu sledita v kratkih presledkih še dva taka tečaja v Mariboru in Ljubljani, mizarski tečaji za luženje lesa v Celju in Mariboru, tečaj za funkcionarje obrtniških združenj v Ljubljani, prirejajo se razna strokovna predavanja itd. Posebno živahno in sistematično obrtnopospeševalno delo pa se prične, ko votira zbornica za leto 1929. nadaljnji kredit v znesku Din 200.000.—, ko pade nato 15. oktobra 1929 odločitev za ustanovitev lastnega zavoda za pospeševanje obrta ter se na seji dne 27. februarja 1930 konstituira prva uprava Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za T. O. I. v Ljubljani.

Prvo upravo so tvorili ti-le gospodje:

Zbornični predsednik **Ivan Jelačin**,

I. zbornični podpredsednik in predsednik obrtnega odseka **Ivan Ogrin**,

podpredsednik obrtnega odseka **Miloš Hohnjec**,

člani obrtnega odseka:

Alojzij Češarek,

Franc Flor,

Jernej Golčer,

Franc Hohnjec,

Franc Kavčič,

Andrej Kralj,

Peter Kuder,

Štefan Litrop,

Jernej Ložar,

Andrej Osef,

Josip Rebek,

Jakob Volk,

Ivan Vrečar,

Franc Zavodnik,

član trgovskega odseka:

Stanko Florjančič ter

člana industrijskega odseka:

Anton Krejči in

inž. Vladimir Remec.

Posli zavodovega tajništva, ki je bilo podrejeno generalnemu tajniku g. dr. Franu Windischerju kot šefu zborničnega urada, so bili poverjeni referentu obrtnega odseka.

Na prvi seji uprave Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za T. O. I. je bil sprejet **program obrtnega pospeševanja za leto 1930**, na podlagi poročila, ki ga je podal zavodov tajnik g. dr. **Josip Pretnar**. Poročilo se je glasilo:

Dr. Fran Windischer
generalni tajnik Zbornice TOI v p., častni član Obrtnega društva

»Program obrtnega pospeševanja za leto 1930. je izdelal že obrtni odsek v svoji zadnji seji dne 12. decembra 1929. Sredstva iz zborničnega proračuna za leto 1930. sicer še niso bila na razpolago, ker se je prispevek za to leto določil šele v plenarni seji in je bila potrebna še odobritev proračuna. Toda odsek ni mogel čakati na konstituiranje Zavoda P. O. Zbornice za T. O. I., ker je bilo treba nujno odločiti o uporabi poedinih zneskov za obrtno pospeševalne akcije, ki niso dopuščale odlaganja in so se morale izvesti ali vsaj začeti z začetkom leta 1930., na primer prireditve strokovnih tečajev, podelitev podpor za študij in prakso v inozemstvu, za strokovno glasilo itd. Odsek je pri tem upošteval, da je iz kreditov za leti 1928. in 1929. v skupnem znesku dinarjev 300.000.— razpoložljiva še več kot polovica te vsote in da je za leto 1930. zagotovljena vsota Din 450.000.—. Program za obrtno pospeševanje je prilagodil zaenkrat izdatkom v znesku Din 200.000.—.

V zborničnem proračunu za leto 1930. je predvidena za obrtno pospeševanje postavka	Din 450.000.—
Od kreditov prejšnjih let skupno	Din 300.000.—
in obresti	„ 5.365/18
skupno	Din 305.365/18
je bilo do 12. decembra 1929 angažiranih	Din 65.088/55

tako da je bilo ob priliki sklepanja obrtnega odsega o programu za leto 1930. na razpolago še

„	240.276/68
---	------------

Vštevši kredit za leto 1930. bi torej vsa razpoložljiva sredstva za obrtno pospeševanje znašala

Din 690.276/68

Ker se je uprava Zavoda za P. O. Zbornice za T. O. I. konstituirala predlagam, da se sprejme že izdelani program obrtnega pospeševanja za leto 1930. kakor ga je sklenil obrtni odsek v seji dne 12. decembra 1929 in ki je sledeči:

Splošni program za leto 1930. bi obsegal prirejanje strokovnih tečajev in strokovnih predavanj, podpiranje poučnih potovanj, podeljevanje podpor za izpopolnitev strokovne naobrazbe v inozemstvu, izdajanje strokovnega lista za obrtnike, podpiranje obrtniških razstav in prispevanje za razne druge obrtne pospeševalne namene.

I. Strokovni tečaji.

Namen teh tečajev bi bil, seznaniti udeležence z najmodernejšimi delovnimi metodami in tehničnimi pripomočki in sredstvi. To bi se vršilo s teoretičnim poukom in s praktičnim demonstriranjem in vežbanjem. Nadaljnja naloga teh tečajev bi bila izpopolnitev obrtništvu v kupčijskem pogledu s poukom v knjigovodstvu in kalkulaciji ter v organizaciji prodaje.

Priredili bi se zato po možnosti ti-le tečaji:

1. Tečaj za avtoogeno varenje in sicer dva tečaja za začetnike, en tečaj pa za dopolnitev že izurjenih varilcev, pri čemer bi prišli v poštev samostojni obrtniki, njihovi pomočniki in varilci, ki bi jih poslala v tečaj industrijska podjetja. Ker je za dober uspeh tečaja neobhodno potrebna primerna kovinarska delavnica s posebno opremo v zvezi z učilnico za predavanje in je taka na razpolago samo na Tehniški srednji šoli v Ljubljani, se bo en začetniški in en dovršilni tečaj vršil na tem zavodu. Drugi začetniški tečaj se bo vršil v Mariboru ali Celju, kar bo odvisno od tega, ali bo zbornica dobila primerne prostore in tudi zadostno množino predmetov za vežbanje v varenju.

Stroški za vsak avtoogen tečaj bodo znašali na honorarju predavateljem, za nabavo varilnega materiala, transport aparatov itd. okroglo Din 4.000.— ali skupno Din 12.000.—. V tečajih bi predavala inženjer in varilni mojster.

2. Tečaji za mizarstvo luženje in sicer na Bledu, v Ribnici, Krškem, v Murski Soboti in Slovenjgradcu.

Stroški bodo znašali za vsak tečaj za honorar predavateljem, administracijo in material ca Din 1.500.— ali skupno okroglo Din 8.000.—. Predavatelji bi bili strokovni učitelji za mizarstvo. Poučevalo bi se lužnje različnih vrst trdega in mehkega lesa z različnimi lužili.

3. Čevljarški tečaj in sicer eden v Križah ali kje na Dolenjskem, drugi pa v Celju ali v Murski Soboti. V zvezi s strokovnim risanjem in drugimi predmeti, bi se poučevalo tudi knjigovodstvo in kalkulacija, kolikor ju potrebuje dober čevljarški mojster. Vsak tečaj (ca 120 predavalnih ur, honorar, materialni stroški itd.) bi stal okrog Din 4.000.—, dva torej Din 8.000.—. En tečaj bi se začel že koncem januarja ali februarja 1930.

4. **Krojaški pri krojevalni tečaj** se bo po možnosti vršil v Mariboru in Ribnici ali na Jesenicah. Izdatki bi bili približno isti kot za čevljarški tečaj, torej dva tečaja okrog Din 8.000.—.

5. **Soboslikarski in črkoslikarski tečaj.** Ta bi se vršil v Ljubljani ter bi imel za predmet sobno in dekorativno slikanje, slikanje reklamnih napisov, predavanje o moderni tehniki in umetnosti napisne reklame itd. Tečaj bi trajal štiri tedne in bi se vršil v zimski sezoni. Ker bo treba več predavateljev in nabave materiala, bodo stroški znašali okrog Din 5.000.—.

6. **Tečaj za damsko friziranje** za enkrat samo v Ljubljani, pozneje tudi v Celju in Mariboru. Tečaj bi trajal osem tednov po tri dni v tednu v večernih urah. Predavalnih ur bi bilo okrog 120.— Poleg praktičnega vežbanja bi se predavalo še o blagu, orodju in kozmetičnih sredstvih ter o brivsko-frizerski higijeni. Tečaj bi stal okrog Din 5.000.—.

7. **Splošni tečaj za knjigovodstvo v Mariboru in po en specialni knjigovodski in kalkulacijski tečaj za stavbne in za kovinske stroke v Ljubljani,** skupno Din 9.000.—.

8. **Knjigovodski in kalkulacijski tečaj za lesno trgovino in industrijo,** združen s predavanji o eksportu našega lesa. Ker bo potrebnih več predavateljev, bo tečaj predvidoma stal okrog Din 5.000.—.

9. **Ako se dosežejo kakšni prihranki pri naštetih tečajih,** bi se priredil še tečaj za kolarje, elektrotehnike in dimnikarje, morebiti vsaj v obliki serije strokovnih predavanj s potrebnimi demonstracijami.

II. Strokovna predavanja.

Za napredek obrta važna so tudi strokovna predavanja. Napredek tehnike je tolik, da mu težko sledi tudi tak obrtnik, ki redno čita strokovno literaturo in razprave o raznih novih izumih in tehničnih izpopolnitvah dela v svoji stroki. Poljubno sestavljeno predavanje strokovnjaka, opremljeno z demonstracijami in praktičnimi poizkusi, pa prav pogosto več zaleže in koristi kakor cele knjige in razprave. Zato naj bi zbornica priredila tekom zimske sezone vsaj nekaj strokovnih predavanj, ki bi jih imeli strokovnjaki - praktiki ali pa profesorji z naše Tehniške srednje šole ali Tehniške visoke šole, odnosno Univerze. Za kritje stroškov predvsem honorarja za nekaj takih predavanj bi bil potreben znesek Din 5.000.—.

III. Poučna potovanja.

Koristi, ki jih nudi obrtniku poučno potovanje, zvezano z ogledom modernih tehničnih naprav, vzornih delavnic, razstav in raznih ustanov, katerih namen je dvigati strokovni nivo obrta, zahtevajo, da se določi za pridobitev in podpiranje poučnih popotovanj znesek Din 30.000.—.

IV. Strokovna izpopolnitev v inozemstvu.

Naprednejše inozemstvo ima danes strokovno šolstvo že na foliki višini, da žal daleč zaostajamo za njim. Treba je zato stremeti za tem, da se omogoči nadarjenim mladim ljudem, ki so absolvirali kako našo domačo strokovno šolo ali so se obrta izučili praktično, da se morejo izpopolniti na specialnih strokovnih šolah ali v specialnih modernih delavnicah v inozemstvu. Za take podpore bi bil potreben vsaj znesek Din 20.000.—.

V. Strokovni list.

Obrtništvu je neobhodno potrebno strokovni list. Danes imamo sicer dva taka lista, ki pa izhajata tako poredko, da ne moreta prinašati v zadostni meri onega, kar interesira obrtnika. Potrebno je zato, da se ustanovi list, ki bi izhajal vsaj tedensko, in ki bi prinašal strokovne članke in razne gospodarske vesti. S tem bi odpadla potreba za druge liste, ki se itak stalno bore za svoj obstanek in se ne morejo razviti, kakor bi bilo potrebno. List bi bil v rokah odbora, kateremu je poverjeno zbornično obrtno pospeševanje in ki ga tvori obrtni odsek, dva člana industrijskega odseka, en član trgovskega odseka in predsednik zbornice. Financiral bi se iz fonda za obrtno pospeševanje ter bi bilo v ta namen določiti znesek Din 40.000.—.

Uredništvo tega strokovnega lista bi se poverilo kakemu strokovnjaku, po možnosti inženjerju, ki bi tudi sam pisal vanj strokovne članke. Za honorar

uredniku bi bil potreben znesek Din 25.000.—. Vzdrževanje strokovnega lista bi torej stalo skupno Din 65.000.—.

VI. Podpiranje obrtniških razstav in raznih drugih prireditev in akcij, ki so v interesu pospeševanja obrta.

Razstava mizarskih in drugih obrtniških izdelkov na ljubljanskem velesejmu je pokazala, kolike važnosti je taka prireditev za strokovni in gospodarski napredek obrtnika. Tudi razne obrtniške in vajienske razstave vplivajo vzgojno, dvigajo strokovni nivo obrtnika ter mu dajejo inicijativo. Take in druge podobne prireditve je treba podpirati in naj se zato določi iz fonda za pospeševanje obrta vsaj znesek Din 10.000.—.

VII. Rezervni kredit.

Preostanek v znesku Dini 10.000.— bi se porabil za kritje morebitnega presežka stroškov, ki bi se pokazal pri financiranju preje navedenih obrtnih pospeševalnih akcij.

K programu, ki ga je izdelal obrtni odsek, bi bilo umestno dodati še povijanje postavke za študij in prakso v inozemstvu. Ta postavka, ki je predvidena z Din 20.000, je bila že skoro docela izčrpana s podporami, ki jih je obrtni odsek dovolil, odnosno predlagal predsedstvu zbornice v podelitev v seji 12. decembra 1929. Ker bodo treba najbrže dovoliti še podpore v nekaterih nujnih primerih, s katerimi je računali že v kraškem, naj bi se ta postavka zvišala za Din 10.000, t. j. na Din 30.000.— in skupna za enkrat že angažirana vsota za obrtno pospeševanje od Din 200.000.— na Din 210.000.—.

Z zneskom, ki postane prost po pokritju stroškov za izvedbo predlaganega programa, bi razpolagala uprava v svojih bodočih sejah.

V okviru programa, ki si ga je Zavod P. O. Zbornice TOI začrtal za svoje delovanje v splošnem in za poedina leta še posebe, je s svojim delom izredno poživil pospeševanje obrta v Sloveniji ter od leta do leta vedno krepkeje podprl in izpolnil delovanje državnega odnosno banovinskega Urada za pospeševanje obrta. V naslednjem navajamo podatke samo za nekatere glavne panoge obrtnega pospeševanja.

Strokovni tečaji.

Priložena tabela nam kaže prirejanje strokovnih tečajev v poedinih v letih od 1911 do 1933. Prvo razdobje od leta 1911 do 1928 se nanaša na Urad za pospeševanje obrta v Ljubljani. V letu 1929 se pridruži zbornični Zavod za pospeševanje obrta v Ljubljani s svojo poslovalnico v Mariboru.

Dočim dosežejo tečaji do leta 1928, torej v 18 letih obstoja deželnega, odnosno državnega Urada za pospeševanje obrta v Ljubljani, ki ga je subvencionirala tudi Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani, število 174 s 4054 udeleženci, skoči z vstopom samostojnega Zavoda P. O. Zbornice T. O. I. v letih 1929 do 1933, torej v 5 letih, število tečajev obeh zavodov na 244, število udeležencev pa na 5825. Od tega odpade na Urad za pospeševanje obrta 142 tečajev in 3506 udeležencev, na Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI pa 102 tečaja in 2319 udeležencev.

V prvem razdobju (do leta 1918 se računa samo bivša Kranjska) odpade na vsako leto povprečno 10 tečajev z 281 udeleženci, v drugem razdobju pa povprečno 49 tečajev s 1365 udeleženci.

Delo Zavoda P. O. Zbornice T. O. I. na strokovnih tečajih v letih 1929 do 1933 se nam kaže v teh-le podatkih:

Statistika tečajev

deželnega odn. banovinskega Urada za pospeševanje obrta
in Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice TOI

Legenda:

Število tečajev deželnega odn. banovinskega Urada za pospeševanje obrta

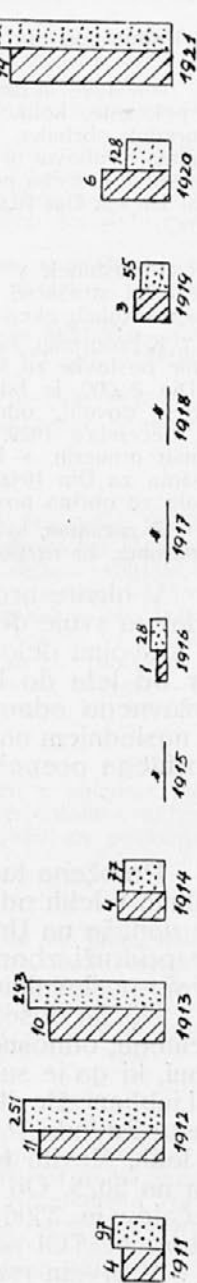
Število udeležencev tečajev Urada za pospeševanje obrta

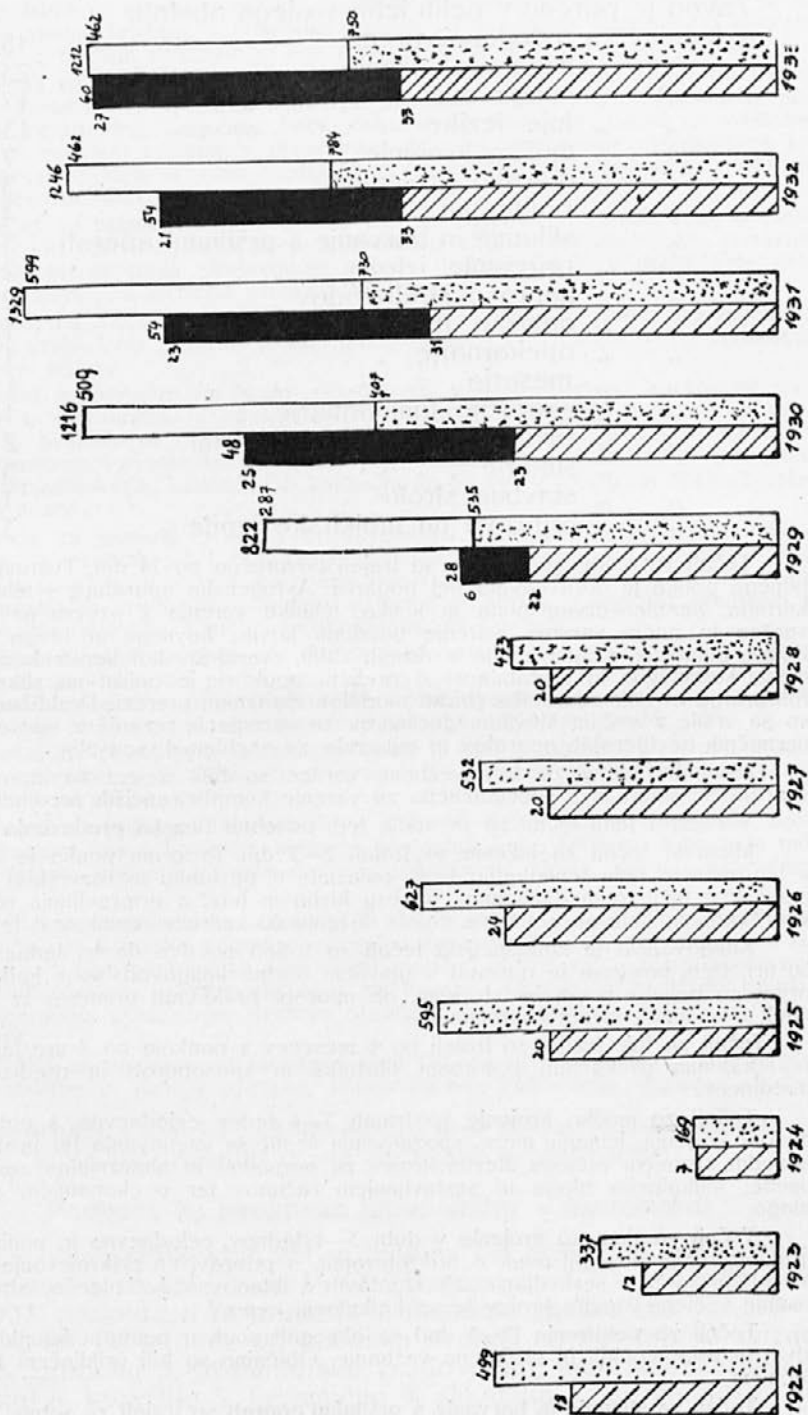

Število tečajev Zavoda P. O. Zbornice TOI

Število udeležencev tečajev Zavoda P. O. Zbornice TOI

Zavod je priredil v petih letih svojega obstoja

tečajev za avtogeno varenje	15
„ „ mizarsko luženje	23
„ „ knjigovodstvo in kalkulacijo	17
„ „ tuje jezike	13
„ „ moško krojenje	7
„ „ damsko krojenje	3
„ „ polihiranje	4
„ „ slikanje in barvanje s pršilnimi aparati	3
„ „ prirejanje izložb	2
„ „ napravo strelovodov	2
„ „ damsko friziranje	1
„ „ opekarnarje	1
„ „ mesarje	1
„ „ zadružne funkcionarje	1
„ „ ravnanje z mizarskimi stroji	2
„ „ slikarje	3
„ „ stavbne stroke	1
„ „ pripravo na mojstrske izpite	3

Tečaji za avtogeno varenje so trajali povprečno po 14 dni. Tvarina teoretičnega pouka je obravnavala pet poglavij: Avtogenska aparatura s tehnologijo karbida, acetylen-disosplina in kisika, tehnika varenja z ozirom na položaj varilca in način varenja, varenje poedinih kovin: kovnega in litega železa, bakra, aluminija, svince, niklja in drugih zlitin, zvarni šiv kot konstrukcijski element, kalkulacija in rentabilnost. Teoretični pouk se je opiral na slike, risbe, fotografije in najmodernejše zbirke modelov z raznimi prerezi. Praktične vežbe so se vršile z večjim številom gorilnikov za varenje in rezanje z uporabo več premičnih acetylenških aparatov in agregata za acetylen-disosplina.

Dopolnilni tečaji za že izvežbane varilce so bili urejeni za izpopolnitev v praktični smeri in s specializacijo za varenje kompliciranejših predmetov.

V zvezi s temi tečaji so se vršila tudi **posebna filmska predavanja v kinu.**

Mizarski tečaji za luženje so trajali 2–3 dni. Program pouka je obsegal v teoretičnem delu tehnologijo lesa, pojasnila o postanku in razvrstitvi terovih anilinskih) lužil, o medsebojnem odnosu kislin in baz, o pripravljanju raztopin; v praktičnem delu so se vršile vaje v luženju 60 vzorcev raznih vrst lesa.

Knjigovodski in kalkulacijski tečaji so trajali po dva do tri tedne (40 do 50 ur). Učni program je obsegal v glavnem obrtno knjigovodstvo s kalkulacijo, prirejeno posebej poedinim strokam, ob uporabi praktičnih primerov iz prakse, nauk o menicah in obrtno računstvo.

Tečaji za tuje jezike so trajali po 6 mesecev s poukom po 4 ure tedensko, prilagodenim praktičnim potrebam obrtnika in sposobnosti in predizobrazbi poedincev.

Tečaji za moško krojenje so trajali 3–4 tedne celodnevno, s poukom o metodi krojenja, jemanju mere, spoznavanju krafc in imenovanja ter praktičnimi navodili, risanjem večjega števila krojev za normalno in abnormalno zaraščene osebe, kalkulacijo blaga in sestavljanjem računov ter o ekonomični uporabi blaga.

Tečaji za damsko krojenje v dobi 3–4 tednov, celodnevno in učnim programom, ki je obsegal pouk o pri krojevanju, o pripravi za pri krojevanje krojev na blagu in njih sestavljanje za izgotovitev, blagovno kalkulacijo, strokovno risanje večjega števila krojev ter o kalkulaciji cene.

Tečaji za polihiranje (2–3 dni) so obsegali pouk o politurni tehniki, sredstvih in pripomočkih in praktično vežbanje. Običajno so bili priključeni lužilnim tečajem.

Tečaji za slikanje in barvanje s pršilnimi aparati so trajali za sobne slikarje 10 dni celodnevno, za ostale pa 3 dni. Učni načrt je bil pri krojen poedinim

strokam (slikarji, pleskarji, usnarji, lesne in kovinske stroke). Predavalo se je o bistvu pršilne tehnike, s posebnim ozirom na predmete barvanja, o uporabi aparatov, o pršilnih sredstvih in njih pripravi in receptih ter praktične vaje.

Tečaj za prirejanje izložb (3 mesece ob večernih urah, trikrat na teden, trije predavatelji) so v teoretičnem delu obsegali pouk o psihologiji kupca, dekoraciji, perspektivi, harmoniji barv, dekorativni pisavi in risanju, o svetlobni tehniki in moderni reklami, v praktičnem delu pa izdelovanje osnutkov za izložbe, prevleko sten, pravilno razdelitev in razpostave blaga in pripravo reklamnih in dekoracijskih pripomočkov.

Tečaj za napravo strelovodov (5 dni) so obsegali teoretični pouk o elektriki, odvodu, vplivu in potih strele, konstrukciji strelovodov, materialu, izvršilnih predpisih, projektiranju strelovodnih naprav in proračunih, v praktičnem delu pa preizkušanje in merjenje strelovodnih naprav.

Tečaj za damsko friziranje za začetnike (3 mesece, trikrat na teden ob večernih urah). Učni program je obsegal ondulacijo z železom, vodno ondulacijo in redutne frizure.

Tečaj za opekarnarje (4 dni celodnevno, 6 predavateljev) je obsegal predavanje o stavbarstvu in opekarnarstvu, o strojni opremi in mehanizaciji opekarne, o praktičnem obratovanju opekarne, o tehnologiji surovin in kuriva, o opekarnarskem knjigovodstvu s praktično preizkušnjo opekarnarskih surovin in opke ter znanstveno analizo. Ob zaključku je bil ogled modernih opekarnarskih strojnih naprav.

Tečaj za mesarje (3 dni, 7 predavateljev). Učna snov: Specijalno knjigovodstvo za mesarski obrt, o pravilno urejenih mesarskih obratovalnicah, o kalkulaciji s praktičnimi nasveti za poslovanje v mesarskem obrtu, o obrtnopravnih in veterinarskih predpisih in higijeni v mesarski stroki, o davčnih predpisih in zavarovanju delavcev. Ogled vzornih mesnic in klavnice.

Tečaj za stavbne obrte (11 dni, 3 predavatelji). Učna snov: Knjigovodstvo in kalkulacija v stavbnih obrtih, kapital, trgovina in gradbenim materialom, analiza, stavbne pogodbe, racionalna ureditev obratovanja in manipulacija na stavbi, zavarovanje delavcev, davčne napovedi, stavbni predpisi, cenitve.

Tečaj za ravnanje z mizarskimi stroji (3 dni). Program: O strojih v moderno urejeni mizarski delavnici, nevarnosti pri delu na mizarskih strojih, praktično delo na strojih.

Tečaji za slikarje (10 dni do 4 tednov). Učna snov: Harmonija barv, slogi, kompozicija ornamenta, kemična sestavina barv, šablone, risanje in moderna pisava, slikanje barvnih vzorcev, slikanje na steklo, slikanje s pršilnimi aparati.

Tečaj za združne funkcionarje (3 dni, 5 predavateljev). Učna snov: Procent, carine in trgovske pogodbe, socialno zavarovanje delavcev, delavska zaščita in socialne naprave za samostojne mojstre, obrtna zakonodaja, poslovanje obrtniških združenj, vodstvo skupščin, občevanje z oblastvi in zbornico, tajniško in blagajniško poslovanje, sestava obračuna in proračuna, davčni in taksni predpisi.

Tečaji za pripravo na mojstrski izpit (10—14 dni). Učna snov: Obrtni, delavskozaščitni in davčni predpisi, knjigovodstvo, kalkulacija, državnoznanstvo.

Zbornični Zavod P. O. pa je dal tudi veliko število podpor za tečaje, ki so jih priredile razne obrtniške organizacije.

Podpore za strokovno izpopolnitev v inozemstvu

Za obisk strokovnih šol in tečajev ter praktično izpopolnitev v inozemstvu je dal Zavod P. O. Zbornice za T. O. I. v letih 1929. do 1933. podpore v 76 primerih v skupnem znesku Din 140.173.—.

Od teh jih odpade po poedinih strokah na kovinsko 8, mizarsko 8, grafično 5, instalatersko (vodovodno, centralno kurilno in plinsko) 6, krojaško 5, keramično 4, slikarsko 4, čevljarsko 5, šiviljsko 6, lesno 3, frizersko 3, mesarsko 3, fino mehaniško 4, ta-

petniško 2, kozmetično 2, kiparsko 2, hotelirsko 1, tekstilno 1, urarsko 1, kemično 1, za strokovni pouk 1 in za notranjo arhitekturo 1.

Po poedinih letih se porazdele podpore:

Leto	1929	1930	1931	1932	1933	Skupno
Število podpor	7	15	29	15	10	
Znesek Din	8.000.—	43.861.30	44.200.—	27.176.70	16.935.—	140.173.—

Ostale obrtnopospeševalne akcije.

V gori navedenem razdobju je zbornični Zavod P. O. priredil sam dve razstavi v svojem paviljonu na Ljubljanskem velesejmu ter dal podporo za večje število razstav, ki so jih priredile obrtniške organizacije in obrtne nadaljevalne šole, priredil veliko število strokovnih predavanj, podpiral poučna potovanja obrtnikov in obrtnega naraščaja, izdal značne vsofe za strokovno literaturo in nabavo strokovnih knjig in časopisov, prirejal sam ali podpiral strokovna predavanja, podpiral obrtnopospeševalne prireditve obrtniških organizacij, nabavil znaten inventar za strokovne tečaje in predavanja ter v letu 1931. kupil razstavni paviljon na Ljubljanskem ve-

Razstavni paviljon Zavoda P. O. Zbornice T. O. I. na Ljubljanskem velesejmu.

lesejmu, ki služi za prirejanje lastnih in tujih obrtniških razstav ter prirejanje raznih tečajev. Zavod izdaja že pet let **svoje izvestje »Obrtniški Glasnik«** v obliki strokovnega glasila, ki priobčuje poleg poročil o delu zavoda tudi strokovne članke. V okviru svojega delovanja je vršil zavod tudi obsežno **informativno službo** z dajanjem strokovnih nasvetov pri dobavi obratovalnih potrebščin, opreme delavnic in nabave surovin, posredoval prodajo obrtniških izdelkov ter dajal razna tehnična in kupčijska pojasnila in nasvete.

Zborovalnica Zbornice T. O. I.

(Sola arh. Plečnika, delo domačih obrtnikov.)

Člani sedanje uprave Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani

Predsednik: Jelačin Ivan.

Podpredsednik: Rebek Josip.

Člani:

Ambrožič Josip,	Krejči Anton,
Bricelj Ivan,	Krapež Milko,
Bureš Franjo,	Litrop Štefan,
Češarek Alojzij,	Oset Andrej,
Golčer Jernej,	Sirc Franc,
Hohnjec Franc,	Windischer Josip,
Holy Josip,	Volk Jakob,
Kavčič Franc,	Vrečar Ivan,
Kavčič Josip,	Zadravec Jakob.

Poslovalnica Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Mariboru

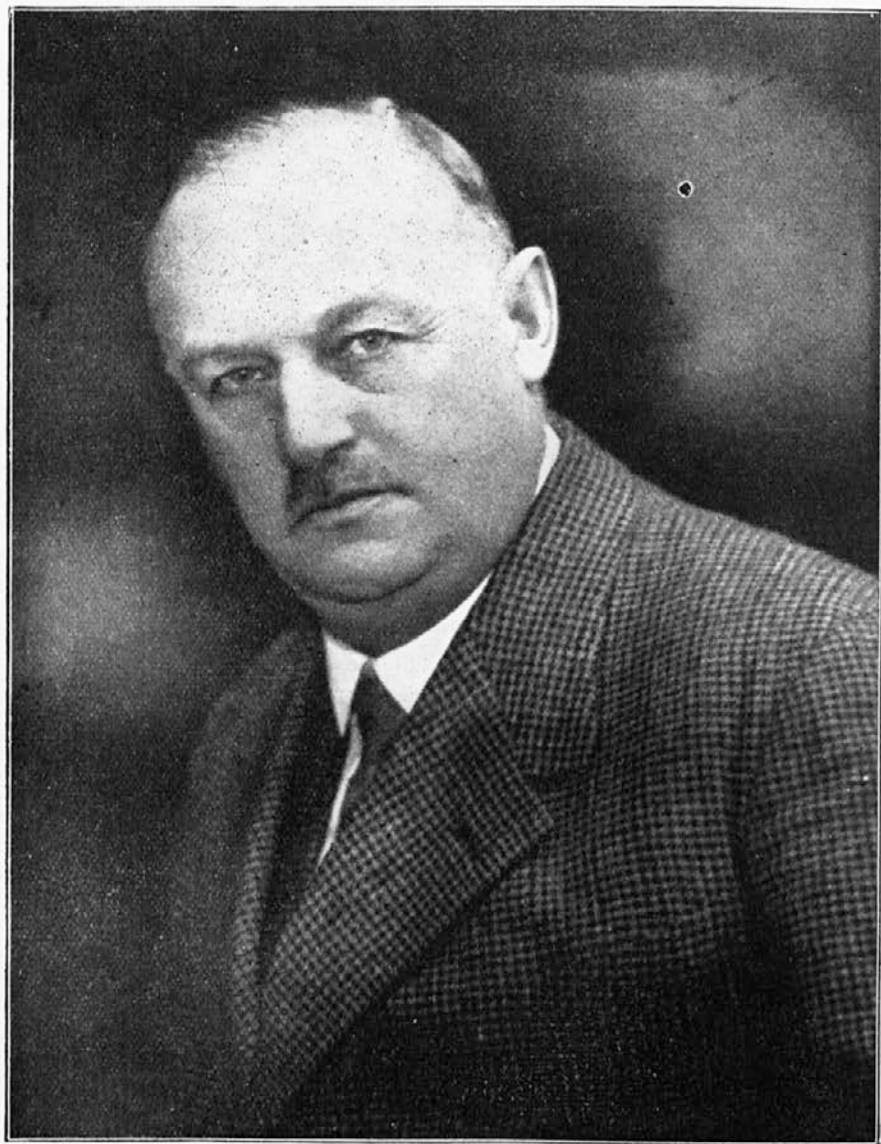
Zgoraj smo že omenili, da je zbornica v l. 1931 ustanovila posebno poslovalnico svojega Zavoda za pospeševanje obrta v Mariboru za mariborski okoliš. Poslovalnico vodi posebna uprava, ki ji predseduje g. Franjo **Bureš**, člani so kot predstavniki Zbornice TOI gg. **Zadravec**, **Krejči**, **Hohnjec** in **Oset**. Posle vodje opravlja obrtni zadružni nadzornik g. Ignacij **Založnik**. Uprava mariborske poslovalnice je zase avtonomna, vrši pa svoje delo v skladu z ljubljansko upravo Zavoda za pospeševanje obrta pri zbornici. Delo mariborske poslovalnice smo upoštevali že v poročilu zgoraj. Vendar pa podajamo tu še nekatere dopolnitve.

Pred ustanovitvijo mariborske poslovalnice so bile na dnevnem redu pritožbe radi pomanjkljivega kredita državnega obrtnega pospeševalnega urada za stvarne potrebščine, kar je močno oviralo razvoj obrtnega pospeševalnega dela. Delo pa je zavzelo takoj večji razmah, ko je stavila tudi Zbornica za TOI na razpolago znatna denarna sredstva za pospeševanje obrta, to tem bolj, ker je za mariborsko poslovalnico tudi mestna občina mariborska določila stalen letni kredit. Razmah obrtnega pospeševalnega dela v mariborskem okrožju se je zelo ugodno odražal že v številu učnih tečajev, prirejenih l. 1931. Z banovinskim in zborničnim kreditom je uspelo prirediti na teritoriju bivše mariborske oblasti:

leta 1931 30 učnih tečajev s 603 udeleženci,

leta 1932 14 učnih tečajev s 403 udeleženci,

leta 1933 27 učnih tečajev s 771 udeleženci.

Jakob Zadavec

član predsedstva Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani

„Naša dolžnost je, da še posebno pomagamo našemu obrtniku na severni meji.“

Zanimivo je, kako naraščajo posli zborničnega obrtno-pospeševalnega zavoda. Razmerje v številu tečajev med banovinskim in zborničnim zavodom je bilo l. 1931 23:7, l. 1932 8:6, l. 1933 7:20.

Da je udeležba vkljub gospodarski krizi v omenjenih letih celo naraščala, je pripisati pač okolnosti, da so leta 1932 bili prirejani 3 učni tečaji popolnoma brezplačno, leta 1933 pa je bilo 9 takih brezplačnih učnih tečajev.

Po številu prirejenih učnih tečajev prednjači Maribor, kateremu sledi Ptuj. V teh dveh mestih se je izobraževanje naraščaja zadnja leta zelo pospešilo, kar je prav razveseljivo. Bolj redko nastopa v zadnjih letih Celje.

Udeležba na učnih tečajih je v splošnem povoljna. Posebno k izpitnim predavanjem prihajajo pomočniki in mlajši mojstri v izredno velikem številu. V Murski Soboti je bila udeležba prošle leta 88, v Mariboru meseca novembra 91, v Ptujem meseca marca 80. Izpitna predavanja dajo naraščajnikom in mojstrom vzpodbudo za nadaljno izobrazbo in so mnogi izmed njih prosili za knjigovodske in prikrojevalne tečaje in se takih tečajev potem tudi udeležili.

Učni tečaji so v splošnem zelo priporočljivi in organizirani tako, da je tudi najrevnejšemu obrtniku ali pomočniku omogočen obisk. Strokovni učitelj se plača vedno iz banovinskih ali zborničnih sredstev. Ostale potrebščine, ki pa so navadno malenkostne, sicer običajno krijejo udeleženci s prispevki, toda tudi pri tem priskoči na prošnjo rada banovina oziroma zbornica.

Mariborska poslovalnica zborničnega obrtnega pospeševalnega zavoda pripravlja ustanovitvev nujno potrebne poklicne pospeševalnice in je že ustvarila začetke obrtniške strokovne knjižnice in čitalnice. Banovinski obrtni pospeševalni referat med drugim inicijativno vodi akcijo za obrtno šolo in za vajenski dom, kar pomeni za Maribor nujno potrebo.

Za kraje ob naši severni meji, kamor vedno bolj pritiska huda konkurenca tuje industrije, je vsako delo za napredek in materijelno utrditev domačega obrtništva dvakrat važno, ne le za obrtništvo, ampak predvsem za narod in državo.

Merodajna osebnost v obrtnem pospeševalnem delu je pred leti izrazila mišljenje, naj se poučni tečaji prirejajo le v velikih centrih, glavnih mestih, kamor se zbira ukaželjna mladina, češ kdor hoče kaj znati, mora plačati. S tem mnenjem se ni mogoče strinjati. Nasprotno: najvažnejše delo obrtnega pospeševanja je prav v tem, da se podeželskemu obrtništvu omogoči boljša strokovna in splošna izobrazba in se na ta način tudi najsiromašnejšemu obrtnišskemu naraščaju dá prilika, da izpolni svojo izobrazbo in si pomaga do blagostanja.

Za zaključek je treba poudariti, da uspešno obrtno pospeševalno delo sloni na tesnem sodelovanju z obrtnimi organizacijami. Obrtni pospeševalni zavod naj daje potrebna navodila, oskrbi denarna sredstva, strokovnega učitelja oziroma predavatelja, priporoča prošnje itd. skrajka organizira delo na podlagi lastnega preudarka, predvsem pa na podlagi utemeljenih predlogov stanovskih organizacij.

IZDATKI ZBORNICE ZA PODPIRANJE IN NAPREDEK OBRJNIŠTVA IN NARAŠČAJA

V naslednjem priobčujemo statističen pregled, koliko je zbornica v času svojega obstoja žrtvovala za strokovni in stanovski napredek obrtništva in obrtnega naraščaja ter na podporah onemoglim obrtnikom in obrtniškim vdovam.

Skupna vsota prispevkov.

Od leta 1855 do 1899 Fl. (goldinarjev)	32.875·89
„ „ 1900 „ 1921 K (kron)	361.087—
„ „ 1922 „ 1933 Din	4.222.959—.

1. Prispevek za Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI.
(Tečajji podpore za izpopolnitev v inozemstvu poučne konkurzije, predavanje, razstave, strok. literature itd.)

Od ustanovitve zavoda leta 1929 do 1933 Din	1.320.049—			
leta 1929	1930	1931	1932	1933
Din 200.000	450.000	328.350	184.000	157.699.

2. Podpore obrtnim nadaljevalnim šolam: Od l. 1864 do 1933
Fl. 27.949·02; K 149.194; Din 1.935.500.

Po poedinih letih od leta 1922 do 1933.

leta 1922	1923	1924	1925	1926	1927
Din 112.650	112.500	153.900	183.000	183.500	180.000
leta 1928	1929	1930	1931	1932	1933
Din 186.350	210.400	209.000	200.000	94.000	112.000

3. Ustanove in podpore učencem obrtnih šol.

Od leta 1902 do 1933: K 60.240; Din 218.517.

Po poedinih letih od leta 1922 do 1933.

leta 1922	1923	1924	1925	1926	1927
Din 3.400	15.500	15.250	17.500	15.700	17.950
leta 1928	1929	1930	1931	1932	1933
Din 26.600	33.410	40.207	11.000	11.000	11.000

4. Prispevki za razstave:

Od leta 1855 do 1933: Fl. 826·87; K 124.772; Din 477.548.

Po poedinih letih od 1922 do 1933:

leta 1922	1923	1924	1925	1926	1927
Din 50.000	37.500	37.500	37.500	37.500	50.000
leta 1928	1929	1930	1931	1932	1933
Din 50.000	50.000	100.000	17.578	5.000	5.000

5. Izdatki za nabavo umelnoobrnih zbirk:

Od leta 1927 do 1933 Din 150.000.

Po poedinih letih od 1927 do 1933:

leta	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Din	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000

6. Podpore onemoglim obrtnikom:

Od leta 1890 do 1933 Fl. 4.100; K 26.881; Din 118.315.

Po poedinih letih od leta 1922 do 1933:

leta	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Din	2.035	2.610	2.890	3.200	6.900	6.500
leta	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Din	10.000	16.150	16.250	19.000	15.050	17.730

GIBANJE OBRTOV**Statistika o številu obrtnikov v l. 1921—1934.**

V območju Zbornice za TOI v Ljubljani je v letih 1921—1933 zabeležiti po zbornični statistiki prijav in odjav naslednje stanje obrtov:

Leto	Število obrtov	
1921	23.904	
1922	23.963	
1923	24.791	
1924	25.599	
1925	26.653	
1926	27.892	
1927	29.129	
1928	30.343	
1929	31.416	
1930	32.412	
1931	32.917	25.812
1932	32.935	25.465
1933	31.484	24.125
Po stanju 30. VI. 1934	30.812	23.476

Opomba. V številu so vračunani rokodelski, rokodelskim slični prosti, gostinski ter prevozniki obrti.

Od leta 1931 se v smislu novega obrtnega zakona vodijo gostinski, prevozniki in podobni obrti v statistiki trgovskih obrtov. Vendar kaže naša tabela v prvi razpredelnici vse našete obrte skupno, v drugi razpredelnici pa za leta 1931—1933 in prvo polovico l. 1934 število rokodelskih in rokodelskim sličnih prostih obrtov posebej. Številke druge razpredelnice nazorno pokažejo padec števila teh obrtov, kar je znak, da je gospodarska kriza najbolj prizadela baš rokodelske in rokodelskim slične proste obrte.

Razvoj obrtništva v Ljubljani.

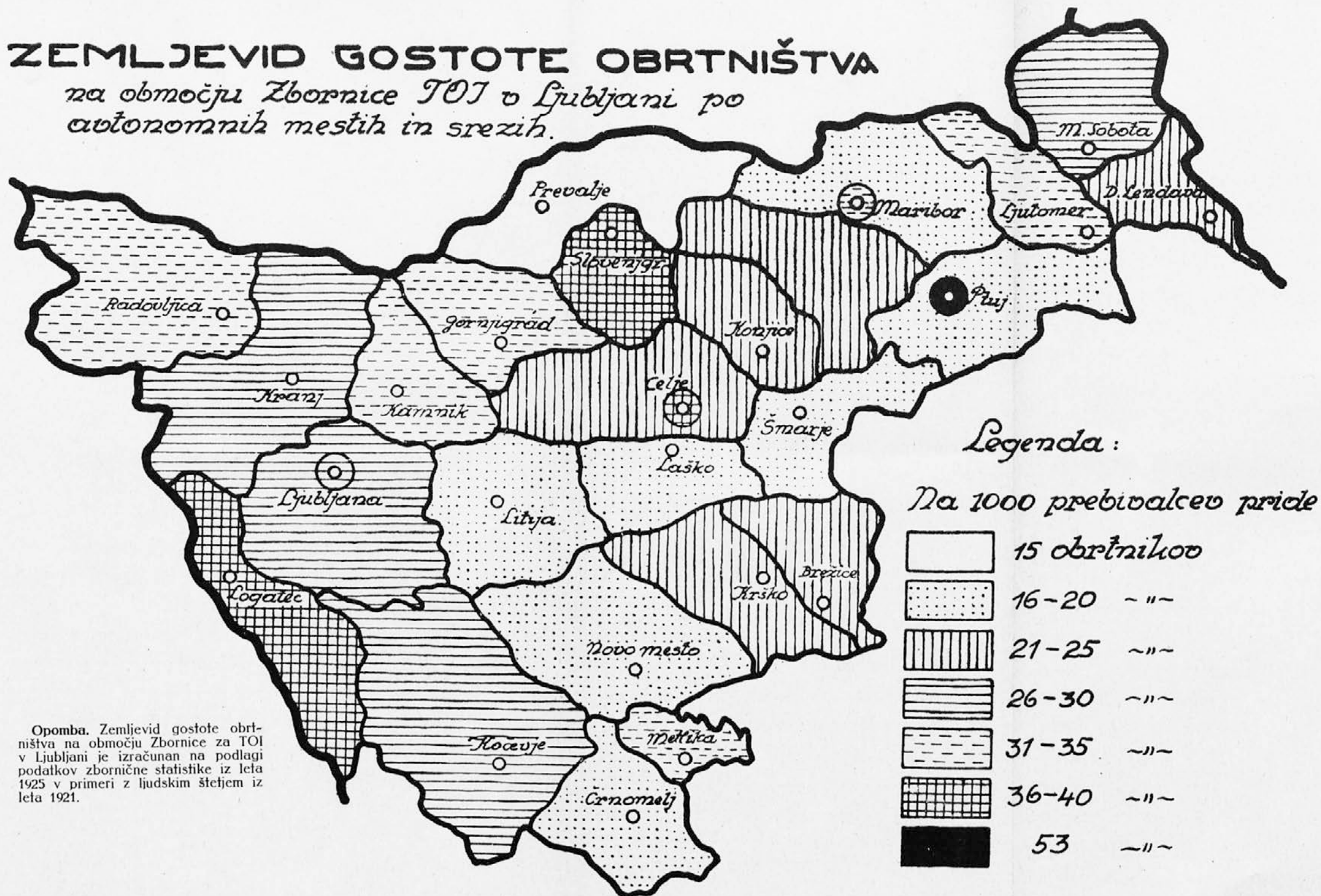
Stroka	1910	1933	*
Brivci	28	81	38
Cevljarji	145	145	196
Krojači	88	148	119
Krojačice	83	156	112
Modistinje	19	50	26
Izdelovanje perila	6	18	8
Fotografi	36	39	49
Ključavničarji	28	37	38
Kleparji	18	37	24
Kovači	5	17	7
Mehaniki	12	41	16
Peki	22	41	30
Slaščičarji	11	27	15
Mesarji	42	39	57
Graditelji	5	48	7
Zidarji	12	23	16
Tesarji	4	16	5·5
Kamnoseki	3	3	4
Elektrotehniki	3	24	4
Vodovodna instalacija	3	25	4
Plinska instalacija	1	2	1·4
Dimnikarji	6	16	8
Mizarji in kolarji	37	70	50
Slikarji in ličarji	30	85	41
Knjigovezi	6	22	8
Krovci	10	21	14
Sedlarji in tapetniki	19	68	26
Urarji itd.	15	34	20
Grafiki	10	15	35
Vrtnarji	8	17	11
Sodavičarji	3	7	5
Gostilničarji	128	223	173
Prevozniki	15	78	120

* V zadnji razpredelnici je naznačeno število obrtnikov, ki ga poda račun na podlagi 35% narastka prebivalstva v mestu Ljubljana, če bi obrt naraščala v istem 35%nem razmerju od l. 1910.

O p o m b a. Teh števil ni presojeti kritično, ker so le računski naloga. Obrt se sicer razvija v nekem razmerju z razvojem prebivalstva, vendar pa upliva na razvoj obrta še mnogo drugih komponent, ki se statistično tu ne dajo izraziti.

ZEMLJEVID GOSTOTE OBRTNIŠTVA

na območju Zbornice TOJ v Ljubljani po
avtonomnih mestih in srezih.

Opomba. Zemljevid gostote obrtništva na območju Zbornice za TOJ v Ljubljani je izračunan na podlagi podatkov zbornične statistike iz leta 1925 v primeri z ljudskim številom iz leta 1921.

PREGLED ŠTEVILA VAJENCEV IN OBRJNIH NADALJEVALNIH ŠOL

1. Razmerje stanja vajencev in števila onih vajencev, ki so obiskovali obrtno nadaljevalne šole v letih 1926—1934

Leto	Skupno število	Od teh je obiskovalo šolo	Ostalo brez pouka
1926	14.549	6.821	7.728
1927	14.587	7.031	7.556
1928	14.827	6.924	7.903
1929	15.155	7.495	7.660
1930	13.624	7.726	5.898
1931	12.093	7.258	4.835
1932	10.095	6.764	3.329
1933	8.788	5.640	3.148
1934	ni podatkov	4.923	3.148

Pripomba. Iz te razpredelnice vidimo, da je vsled krize padlo celotno število vajencev od l. 1926 do 1933 za 5.761, število onih, ki hodijo v šolo, pa za 1181.

Padec števila vajencev je pripisovati dejstvu, da so obrtniška združenja v svojih pravilih predvidela obvezno številčno razmerje vajencev napram pomočnikom. To je urejeno v splošnem tako, da odpade na mojstra po en vajenec, na vsaka dva pomočnika pa še po en nadaljni vajenec.

Ceni domače

delo!

Kupuj domače

blago!

2. Porazdelitev vajencev po strokah pri učnih mojstrih na podlagi stanja prijavljenih vajencev koncem leta 1924/1925.*

Stroka	Število vajencev	Obrtno nadaljevalno šolo je obiskovalo
Čevljarji	2.159	844
Mizarji	1.563	770
Krojačice	1.495	315
Krojači	1.235	948
Ključavničarji	887	798
Kovači	849	328
Peki in slaščičarji	441	276
Mesarji in pekajevalci	401	196
Kolarji	353	119
Sedlarji in jermenarji	211	147
Kleparji	189	161
Mehaniki	185	168
Brivci	156	109
Natakarji	156	106
Mlinarji	144	23
Zlatarji in juvelirji	136	75
Modistinje	120	72
Sodarji	118	51
Elektrotehniki	108	78
Usnarji (strojarji)	87	46
Sobni in črkoslikarji	78	70
Grafične stroke	72	43
Pleskarji in ličarji	68	56
Livarji	50	42
Tapetniki	48	25
Lončarji	45	16
Urarji	44	27
Kovinski strugarji	42	30
Dimnikarji	39	16
Vrtnarji	36	22
Zobotehniki	34	6
Knjigovezi	32	31
Fotografi	30	15
Tesarji	30	24
Trgovski vajenci	1.400	211
Ostali	607	596
Skupno	13.648	6.860

* Ta pregled priobčujemo, ker daje podatke po strokah, ki jih je zbrala Zbornica v l. 1925. Poznejše statistike tega zanimivega razmerja za vsako poedino stroko ne nudijo več. Potrebno pa bo, da se tak pregled vodi tudi v bodoče, ker je važen za izbiro poklica.

OBRTNIŠKA ORGANIZACIJA

Število okrožnih odborov in obrtniških združenj v Dravski banovini:

Okrožni odbori obrtniških združenj	4
Skupnih združenj obrtnikov	52
Strokovnih združenj obrtnikov	114
in sicer:	
Čevljarskih	15
Krojaških	14
Klobučarskih	1
Oblačilnih	7
Pletilskih	1
Mizarskih	5
Lesnih	2
Sodarskih	1
Lesnih in kovinskih	3
Žagarskih in mlinarskih	13
Kovinskih	8
Kovaških	2
Ključavničarskih	1
Kleparskih in instalaterskih	1
Elektrotehniških	1
Urarskih in zlatarskih	2
Usnjarskih	1
Sedlarsko tapetniških in jermenarsko torbarskih	3
Knjigoveških	1
Steklarskih	1
Graditeljskih	1
Zidarskih	2
Tesarskih	2
Kamnoseških	1
Krovskih	1
Dimnikarskih	1
Slikarskih in pleskarskih	2
Grafičnih	1
Fotografskih	1
Pekovskih	4
Slaščičarsko-medičarskih	2
Mesarsko-klobasarskih	8
Sodavičarskih	1
Brivsko-frizerskih	2
Vrtnarskih	1
Konjaških	1

ZADRUŽNA ORGANIZACIJA OBRRTNIŠTVA

V letu	Število zadrug	Število članov	Obratna glavnica			Blagovni promet		Denarni promet		
			Deleži	Rezerve	Kredit	Vnovčile izdelkov	Nabavile surovin	Vloge *)	Kredit *) obrtnikom	Denarni promet
1920	13	1.035	245.889	215.551	1.767.462	11.251.770	4.365.641	213.930	68.615	46.916.584
1925	30	1.954	1.111.785	564.242	6.668.378	19.884.258	18.236.094	489.365	949.840	182.983.496
1930	44	2.757	2.430.172	1.947.841	15.519.355	33.588.976	28.882.740	2.790.173	3.715.890	275.175.973
1933	46	2.584	1.744.172	1.738.765	14.906.037	19.488.653	15.743.641	2.289.545	3.082.975	127.967.789

*) Podatki se nanašajo samo na obrtniške kreditne zadruge.

Število zadrug po strokah.

Vrsta zadrug	L. 1920	L. 1925	L. 1930	L. 1933
Kreditne	1	2	5	5
Mizarske	1	3	6	8
Čevljarske	4	6	4	5
Krojaške	—	1	2	4
Sodarske	3	3	3	3
Pekovske	—	—	4	3
Knjigoveške	—	—	1	1
Kovinarske	—	1	2	—
Oblačilne	—	1	1	1
Slamničarske in klobučarske	1	1	1	1
Žebljarske in železoobrtne	1	1	1	1
Sitarске in žimarске	1	1	1	1
Lesne in domače obrti	1	1	1	1
Čipkarske	—	1	1	1
Zidarske	—	1	1	1
Plefiljske	—	—	1	1
Lončarske	—	—	—	1
Razne	—	7	9	8
Skupaj	13	30	44	46

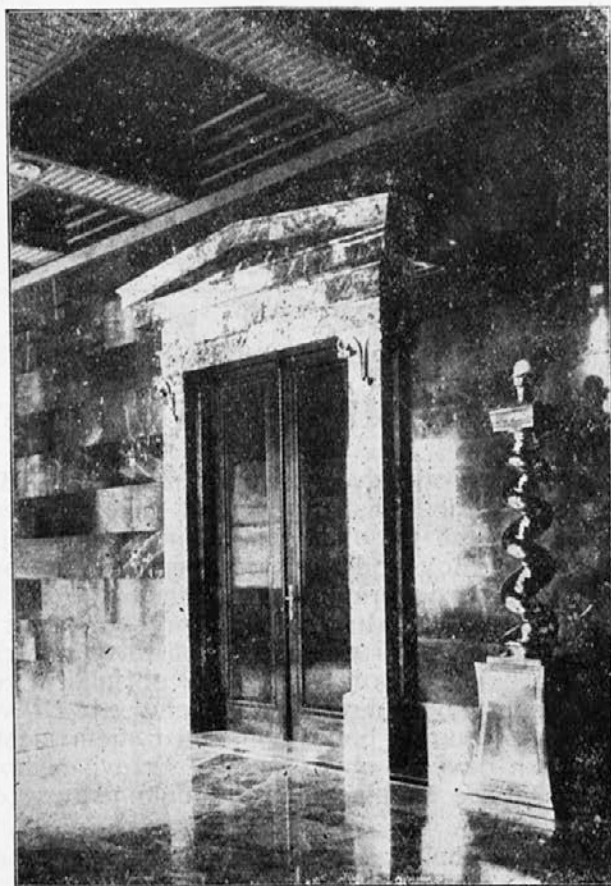
DAVČNA OBREMENITEV OBRITNIŠTVA

Obremenitev gospodarstva po pridobnini v letu 1932, to je za zadnje leto, za katero je statistika izdelana, nazorno kaže posebna tabela, ki je razdeljena po območjih finančnih direktij. Iz nje je razvidno, koliko obratov podlega pridobnini in kako se ti obrati porazdele na posamezne pridobitne skupine: trgovce, industrijce in one obrtnike, ki poleg lastnih izdelkov prodajajo tudi tuje, dalje prosti poklici in obrtniki, ki delajo s stroji ali zaposlujejo preko štiri kvalificirane delavce, potem vsi ostali obrtniki in končno postrežni obrti. Glede števila davčnih obvezancev je Dravska banovina v razmerju z drugimi banovinami na tretjem mestu. Na njo odpade 13% vseh davčnih obvezancev v državi. Njihova porazdelitev na posamezne skupine skoro docela ustreza državnemu povprečju.

Za odmero pridobnine so davčne uprave ocenile dohodke v celi državi na 2863 milijonov, v Dravski banovini pa na 240 milijonov, to je nekaj nad 8%. Davčni odbori so to oceno znižali na 1765·6 milijonov, v Dravski banovini na 204·7 milijonov. Obremenitev Dravske banovine znaša torej napram obremenitvi v celi državi nekaj nad 11%.

Zanimiva je nadaljna ugotovitev, koliko znaša obremenitev s pridobnino po glavi davčnega obvezanca. Ta znaša v celi državi 5721 Din, v Dravski banovini pa 5060 Din, torej nekaj izpod državnega povprečja.

Nadaljni podatki kažejo, kako se obremenitev po glavi razdeli na posamezne skupine in koliko znaša predpisani osnovni in dopolnilni davek in kolike doklade se pobirajo na vsakem področju. V tem pogledu je zanimiva ugotovitev, da znaša celokupna obremenitev z dokladami vred v Dravski banovini v I. skupini 33·1%, v II. a skupini 25·6%, v II. b skupini 17% in v III. skupini 11·9%. To jasno dokazuje, da fiskalna obremenitev vsekakor presega plačilno zmožnost davčnih obvezancev.

Avla v prvem nadstropju Zbornice T. O. I.
(Šola arh. Plečnika, delo domačih obrtnikov.)

Obremenitev gospodarstva po pridobnini.

Na področju finančne direkcije	Število obvezancev	Razdelitev po skupinah				Za odmero pridob- nine so davčne upra- vine se ocenile dohodke v milijonih Din	Ocenno davčnih uprav so davčni odbori znižali na milijone Din	v %	Na glavo davko- plačevalca odpade Din	Na glavo davkopla- čevalca odpade dohodkov v skupini				Vsota osnovnega davka v milijonih Din	Vsota dopolnil- nega davka v milijonih Din	Na osnovni davek se pobirajo do- klade, ki znašajo v %	V % znaša celokupna obremenitev dohodka z drž. davkom in dokladami v skupini				
		I.	II. a	II. b	III.					I.	II. a	II. b	III.				I.	II. a	II. b	III.	
Novi Sad	70.683	abs.	29.518	3.907	35.393	865	672·2	386·8	42·4	5.486	7.719	10.580	3.165	2.981	33,017.911	10,835.766	121	25·1	13·4	15·7	10·9
		%	41·8%	5·6%	50·3%	2·3%															
Zagreb	59.716	abs.	25.037	5.386	28.108	2.185	652·7	422·3	35·5	7.082	11.994	6.791	2.903	4.068	35,025.783	13,618.309	247	34·9	29·5	23·2	15·7
		%	41·9%	9%	47·6%	9·6%															
Ljubljana	40.407	abs.	16.124	4.844	18.723	716	240·2	204·7	14·77	5.060	16.434	6.100	2.400	2.800	17,905.992	7,775.398	148	33·1	23·6	17	11·9
		%	39·9%	11·9%	46·3%	1·9%															
Sarajevo	28.385	abs.	12.513	3.377	10.913	1.582	177·1	125·9	28·9	4.435	6.284	4.595	2.768	1.680	10,995.375	3,939.266	150	28·5	24·9	13·5	12·1
		%	44·1%	11·9%	38·4%	5·6%															
Skoplje	28.311	abs.	11.703	1.606	13.281	1.721	243·3	106·7	56·1	3.769	5.826	4.098	2.083	2.492	9,331.341	3,075.599	250	39·5	21·8	23·8	21·3
		%	41·3%	5·7%	46·9%	6·1%															
Niš	20.800	abs.	7.512	3.117	9.477	694	152·1	82—	46·1	3.941	6.554	3.388	2.169	2.480	7,237.124	2,544.641	191	33·8	25·5	19·6	13·6
		%	36·2%	14·9%	45·6%	3·3%															
Split	16.864	abs.	8.351	950	6.954	609	103·8	64·4	37·9	4.436	5.057	7.038	2.060	1.969	5,760.031	1,815.611	186	33·2	25·7	19·7	14
		%	49·5%	5·8%	41·2%	3·5%															
Beograd	14.939	abs.	7.538	1.538	4.801	1.062	464·6	267·6	44·7	17.910	25.226	15.134	9.465	8.185	22,986.790	12,170.447	121	17·4	17·4	10·9	5·8
		%	50·4%	10·3%	38·1%	7·2%															
Banjaluka	14.789	abs.	6.265	559	7.014	951	67·2	44—	34·6	2.977	4.498	5.493	1.615	1.449	3,757.790	1,230.346	115	22·3	30	14·9	10·4
		%	42·3%	3·7%	47·4%	6·6%															
Podgorica	13.725	abs.	6.396	760	5.903	666	90·2	61·2	32·1	4.416	6.134	6.302	2.628	2.565	5,311.770	1,459.345	267	39·5	31·3	18·6	16·8
		%	45·1%	5·5%	43%	7·4%															
Skupaj (povprečno)	308.619	abs.	130.957	26.044	140.567	11.051	2163·4	1765·6	38·3	5.721	8.786	6.820	2.872	3.080	151,349.907	59,064.228					
		%	42·4%	8·4%	45·6%	3·6%															

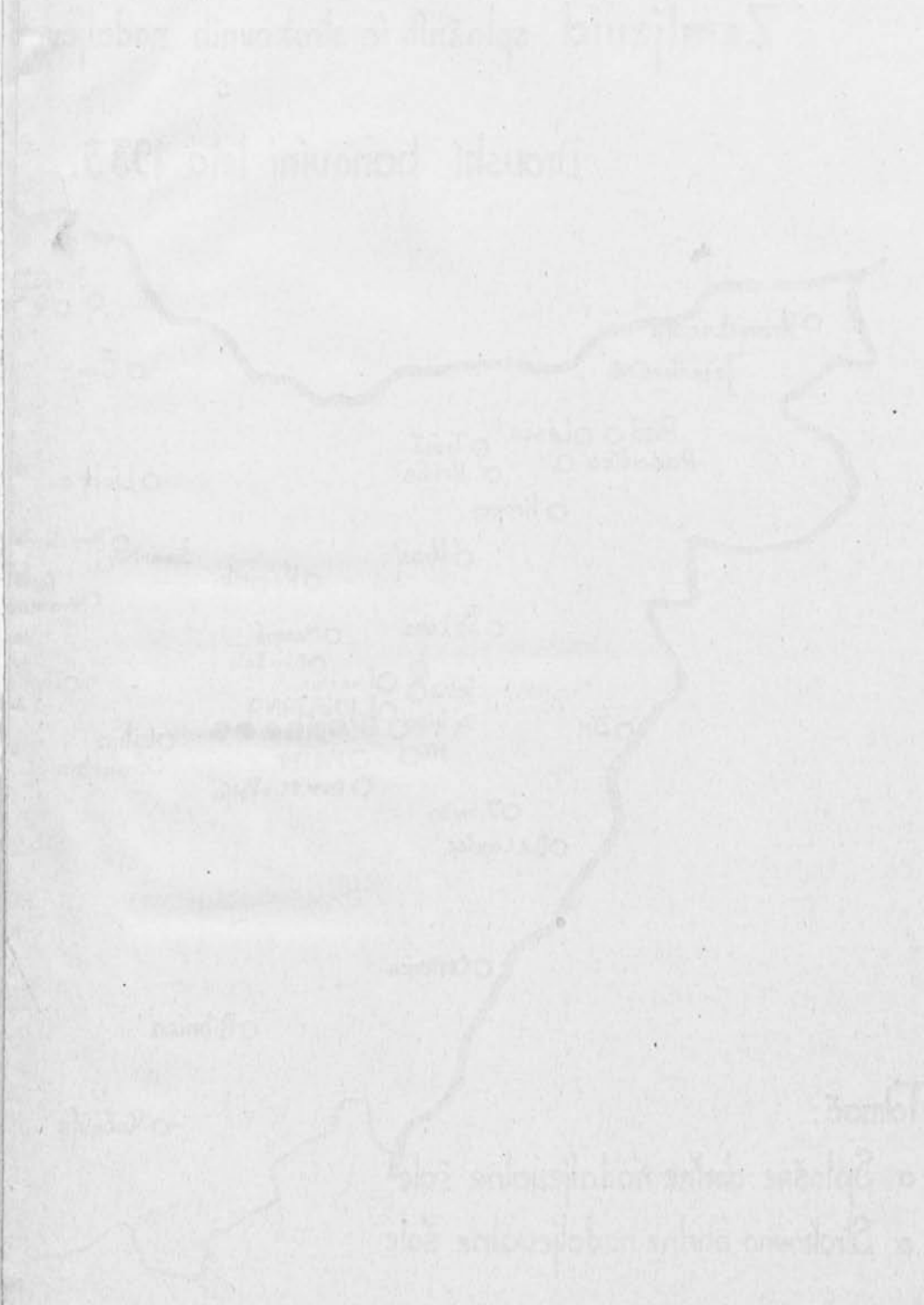
Zemljevid splošnih in strokovnih nadaljevalnih šol u

Drauski banovini leta 1933.

Tolmač:

- Splošne obrtne nadaljevalne šole
- Strokovno obrtne nadaljevalne šole

№	Имя	Фамилия	Отчество	Дата рождения	Состояние здоровья	
					Болезни	Признаки
1	Иван	Петров	Иванович	10.10.1910	Здоров	—
2	Петр	Сидоров	Петрович	12.12.1908	Здоров	—
3	Алексей	Козлов	Алексеевич	15.05.1915	Здоров	—
4	Василий	Семенов	Васильевич	18.08.1912	Здоров	—

№	Имя	Фамилия	Отчество	Дата рождения	Состояние здоровья	
					Болезни	Признаки
5	Михаил	Леонов	Михаилович	22.03.1905	Здоров	—
6	Дмитрий	Варламов	Дмитриевич	28.07.1918	Здоров	—
7	Сергей	Королев	Сергеевич	30.09.1911	Здоров	—
8	Евгений	Воробьев	Евгеньевич	01.11.1914	Здоров	—

№	Имя	Фамилия	Отчество	Дата рождения	Состояние здоровья	
					Болезни	Признаки
9	Игорь	Заболов	Игоревич	05.02.1920	Здоров	—
10	Анатолий	Давыдов	Анатолиевич	08.04.1917	Здоров	—
11	Константин	Петухов	Константинович	10.06.1913	Здоров	—
12	Леонид	Смирнов	Леонидович	13.09.1919	Здоров	—
13	Владимир	Яковлев	Владимирович	16.11.1916	Здоров	—
14	Александр	Соловьев	Александрович	19.01.1914	Здоров	—
15	Максим	Федотов	Максимилович	22.03.1910	Здоров	—

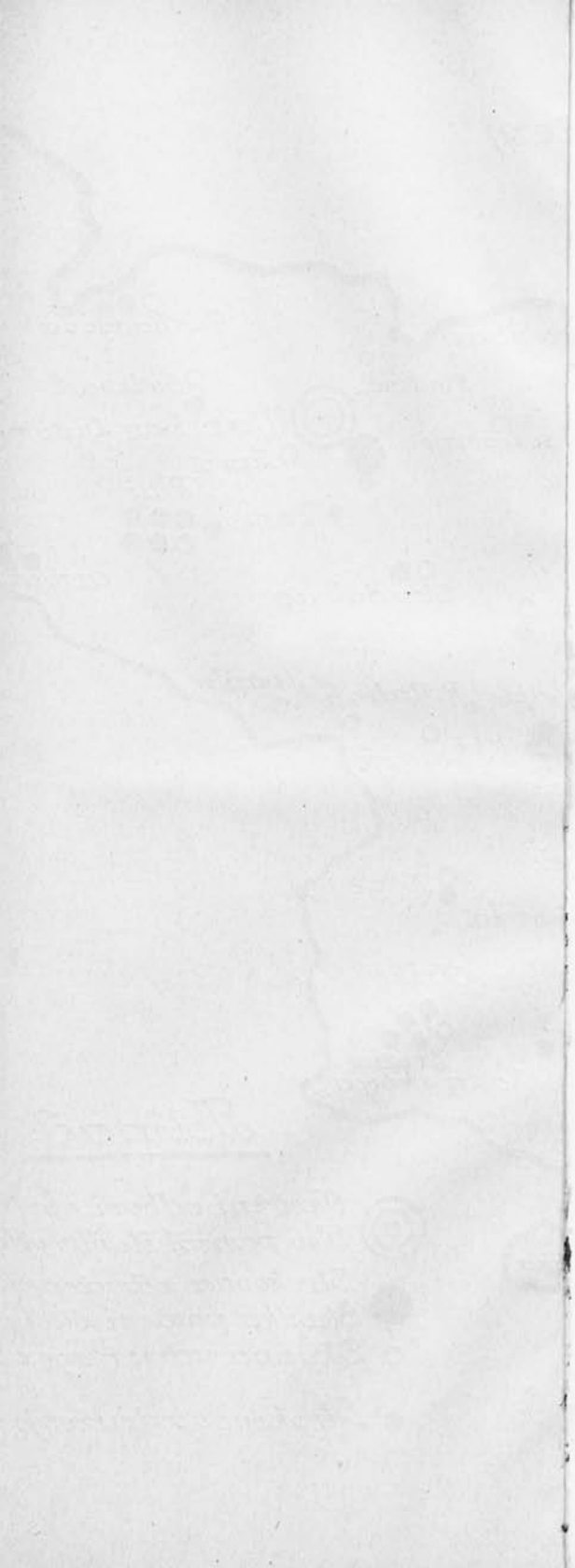
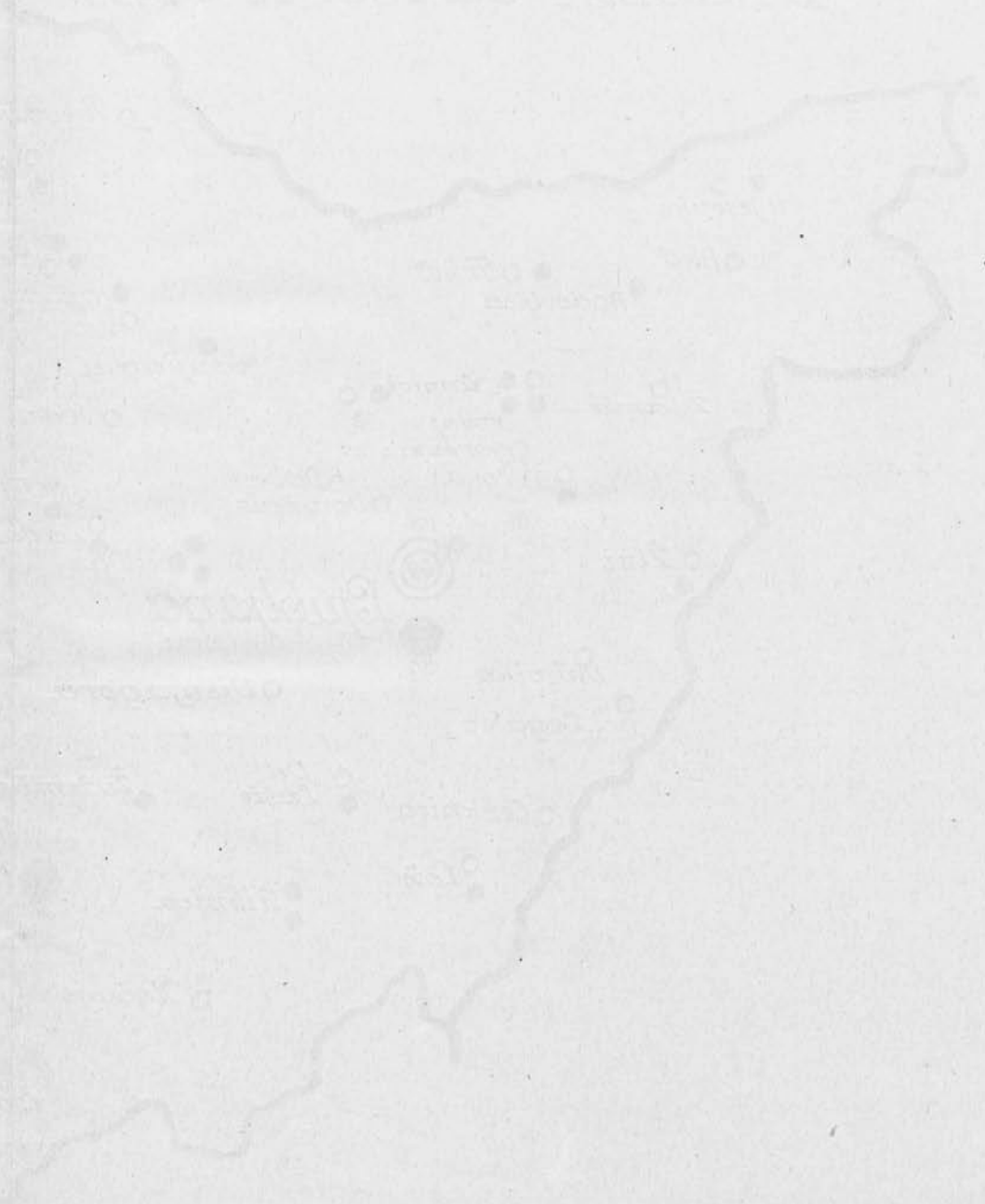
Посланцы в 1940 году

ZEMLJEVID obveznih obrtniških združenj
in okrožnih odborov
Dravske banovine l. 1933.

ZEMLEVID *ceknost' obshchiny*
in *svyazi s* *obshchey*
svyazi s *obshchey*

ZADOLŽITEV OBRTNIŠTVA

pri bankah, regulativnih hranilnicah in kreditnih združbah v Dravski banovini koncem leta 1933.

Skupno število obrtništva: 24.125

Od tega ugotovljenih zadolženih obrtnikov: 5.936

Skupna vsota obrtniških kreditov: 119,860.012.— Din

Vrsta zavodov	Število obrtnikov	Kratko-ročni krediti	Dolgo-ročni krediti	Skupaj	Obrestna mera		Računa se na odplačevanje		
					Kratkoročni krediti	Dolgoročni krediti	Zanesljivo	S težavo v obrokih	S prisilno izterjavo
4 banke	186	4,398.649	4,391.660	8,790.309	11—12 %	10—12 %	2,165.530	2,819.216	3,805.563
21 regulativnih hranilnic	1.494	5,308.984	36,033.093	41,342.077	7.5—10 %	7—9 %	9.323.394	29,485.292	7,895.187
173 kreditnih združbah	3.571	19,683.444	41,885.206	61,568.651	7—12 %	6—9 %	18,335.403	24,123.405	13,767.955
Zanatska banka	685	4,938.965	3,220.010	8,158.975	11 %	11 %	8,093.175	—	65.800
Skupaj	5.936	34,330.042	85,529.970	119,860.012			37,917.502	56,428.004	25,514.506

MOJSTRSKI IZPITI

a) Izpiti po poedinih komisijah od 1. julija 1932 do 30. junija 1934.

	Število izpitov	Od tega je opravilo izpit	Ni opravilo izpita število	odsto
Ljubljana	920	773	147	15·97%
Novo mesto	104	101	3	2·87%
Celje	228	195	33	14·47%
Maribor	360	308	52	14·44%
Skupaj	1.612	1.377	235	14·57%

b) Izpiti po strokah
od 1. julija 1932 do 30. junija 1934.

Obrt	Opravilo	Ni opravilo	Skupno
Lončarji	5	2	7
Pečarji	3	—	3
Keramiki	1	—	1
Steklarji	4	—	4
Steklobrusci	2	—	2
Steklograverji	1	—	1
Kovači	115	11	126
Podkovski kovači	44	—	44
Pilarji	1	1	2
Ključavničarji	20	7	27
Strojni ključavničarji	3	1	4
Kleparji	23	3	26
Koftarji	1	—	1
Livarji	3	2	5
Pasarji	1	—	1
Zlatarji	2	2	4
Graverji	2	—	2
Kovinski strugarji	1	—	1
Mehaniki	19	2	21
Precizni mehaniki	1	—	1
Urarji	11	—	11
Košarji	4	—	4
Kolarji	32	3	35
Sodarji	8	6	14
Mizarji	115	14	129
Lesni strugarji	2	—	2
Kiparji	1	—	1
Usnarji	6	1	7
Sedlarji in jermenarji	7	3	10
Torbarji	6	—	6
Knjigovezi	7	—	7
Izdel. kartonažnega blaga	1	—	1
Vrvarji	4	1	5

Obrt	Opravilo	Ni opravilo	Skupno
Barvarji	5	1	6
Vozni tapetniki	2	—	2
Vozni ličarji	4	—	4
Tapetniki in dekoraterji	7	—	7
Tkalci	4	1	5
Kmečki krojači	100	18	118
Krojačice in šivilje	106	2	108
Izdelovalci perila	5	—	5
Krojači	6	1	7
Čevljarji	173	13	186
Dežnikarji	3	—	3
Klobučarji	8	—	8
Krznarji	2	—	2
Modistinje	13	3	16
Izdel. vencev (vrtnarji)	5	1	6
Brivci in frizerji	58	20	78
Kozmežiki	1	—	1
Mlinarji	20	1	21
Peki	111	21	132
Slaščičarji	10	3	13
Mesarji	158	52	210
Klobasarji	14	1	15
Črevarji	2	—	2
Medičarji	2	—	2
Krovci	4	1	5
Slikarji, pleskarji in črko- slikarji	20	3	23
Štukaterji	1	2	3
Tiskarji	3	6	9
Cinkografi	2	—	2
Fotografi	15	—	15
Vodovodni in kan. inst.	5	—	5
Plinski instalaterji	2	—	2
Centralna kurjava	2	1	3
Elektr. instalaterji	3	3	6
Zidarji	11	8	19
Izpit iz obče izobrazbe za zidarje	1	—	1
Tesarji	3	4	7
Izpit iz obče izobrazbe za tesarje	1	—	1
Klesarji	—	2	2
Dimnikarji	29	8	37

Novi obrtni zakon je uvedel tudi obvezne mojstrske izpite, ki so pogoj za nastop samostojnega obrta. Ti izpiti se vrše pri zborničnih komisijah v Ljubljani, Novem mestu, Celju in Mariboru. Vsaka komisija obstoji iz predsednika-pravnika in dveh članov-mojstrov.

SPLOŠNI GOSPODARSKI POLOŽAJ IN NAŠE OBRJNIŠTVO

(Govor podpredsednika Zbornice za TOI in predsednika Zveze obrtnih društev g. Josipa Rebecka na zborovanju Zveze obrtnih društev dne 2. septembra t. l. v Ljubljani.)

Težke gospodarske prilike, ki jih danes preživlja ves svet in ki niso prizanesle niti državam z najboljšim blagostanjem, silijo vse dobrovoljne gospodarske delavce, da podkrepe svoje sile in usvarjanju ter delu doprinesejo čim boljše predloge. Naše slovensko obrtnišтво je dosledno stalo v vrstah pozitivnih delavcev, ni se hotelo vdajati pesimizmu in je po svoji žilavi volji doprinašalo na oltar svoje gospodarske skupnosti dobrovoljno vse žrtve. Vendar mera ima tudi svoj višek.

Včeraj so se znova otvorile vrata ljubljanskega velesejma in obrtnišтво se je kljub vsem težavam potrudilo ob tej priliki, pokazati bilanco svojega dela in uspeha. Ta bilanca ni samo v neštevilnih obrtniških izdelkih, ki so na spomladanskem velesejmu razstavljeni, kjer prihajajo do izraza predvsem poedini obratji ter tvrdke z namenom, da si pridobe naročila in odjemalce, marveč je letos v svojem paviljonu podala Zbornica za trgovino, obrt in industrijo bilanco zborniške obrtniške politike, v kolikor se to v nekaj grafikonih in suhih številkah dá prikazati. Za onega, kdor je trezen, stvaren in ni demagog, kateremu gre za resničen napredek, za tiho, skromno, vztrajno, konstantno in sistematično delo, brez bombastične reklame, brez osebnega povečevanja in prazne vsiljivosti, je jasno in mora priznati, da daje zbornišča obrtniška politika na tej razstavi v suhih številkah nepobitne dokaze, da je bila njena linija vedno pozitivna, da je šla za tehničnim napredkom z duhom in potrebami časa, da je iz malega in nebogljeneega obrtnika skušala napraviti povsod, kjer je opazila in dognala potrebno ambicijo in zanimanje, večjega samostojnega podjetnika in iz tega zopet industrijalca.

Zbornišča obrtniška politika je šla za tem, da ohrani našemu gospodarstvu nacionalno noto, da se obvaruje pošujčevanja, in v industriji, da ohrani nacionalnemu dohodku čim več pozicij in da se splošno blagostanje pokrajine dvigne na nivo, ki smo ga vajeni videti pri zapadnih narodih. Če pogledam danes nazaj celo dolgo borbo, ki jo je v izvrševanju te plemenite naloge zbornica vodila, mora vsak objektiven ocenjevalec priznati, da je izvršeno veliko delo in da so uspehi tega dela vidni. Naših obrtniških krogov ni prepojil, vanje se ni mogel vrniti element, ki bi nam bil po veroizpovedi tuj ali pa celo sovražen.

Obrtnišтво predstavlja danes mogočno falango v nacionalni fronti, ki je bila vedno v prvih vrstah v odločilnih trenutkih in pri zgodovinskih odločitvah. Podpirala je vsak pokret, ki je stremel za ozdravljenjem našega političnega življenja, ker dobro ve, da gospodarstvo lahko napreduje samo v urejenih razmerah, v politično neodvisni in ugledni državi v miru in splošnem blagostanju.

V spoznanju tega temeljnega načela in osnovne resnice obrtništvo ni nikdar pri obrambi svojih interesov in zaščiti svojih življskih potreb kazalo separatizma niti političnega niti gospodarskega, še manj pa stanovskega, zavedajoč se, da obstoja povezanost interesov v javnem in privatnem življenju.

Zato pa je s tem večjo skrbnostjo in ljubeznijo gojilo stanovsko zavest, vzgajalo nadalje naraščaj, ki je moral brez sredstev na življsko pot in mu pomagalo do eksistence. Naše obrtništvo žal ni bilo pri tem v srečnem položaju naših tovarišev v Srbiji in drugod, ki razpolagajo za te svrhe z zadostnimi sredstvi iz zapuščin in drugih skladov, navezano je bilo na požrtvovalnost lastnih vrst in na razumevanje, ki ga je našlo v skupni zbornici trgovine, obrti in industrije. Resnici na ljubo moramo priznati, da je skupna zbornica imela tako razumevanje in da ni štedila in ni odmerjala po dinarju, kolike so potrebe obrtništva, marveč je iz svojih sredstev v bogatem obsegu prispevala za te svrhe. Zavest solidarnosti ni bila za Zbornico fraza, bila je zanjo čin in stvarnost. Rekel sem, da smo vodili uspešno borbo in v mnogem oziru precejšen del nalog, ki smo si jih stavili v dolžnost, izvršili in se približali cilju. Preostaja nam pa še novo veliko delo, delo, ki ga vršimo z vso intenzivnostjo, kjer smo dolžni sodelovati brez razlike vsak na svojem mestu, vsi, ki stojimo v organizacijah in izvršujemo javne funkcije.

Naše obrtništvo je dolgo vodilo nemo borbo proti ogromnim izpremembam, ki se postavljajo v našem gospodarstvu od l. 1931 naprej. Brez sredstev, z ono žilavostjo in napornostjo, ki mu je lastna, z vso skrbnostjo in s samozatajevanjem je izčrpalo svoje sile v skrajnih naporih, da zdrži svoje pozicije in da jih obrani težkih posledic, ki so nastopale pod vplivom vseh teh sprememb. Dolgo je vzdržalo, toda udarci in valovi so šli dalje, borba ni prenehala in strnjene obrtniške vrste odpora so začele popuščati in obstaja nevarnost, da nas vrže z dosežene višine globoko navzdol.

Lansko leto smo že videli, da je padlo število obrtnikov za 1406 obratov. V letošnjem prvem polletju pa za nadaljnjih 649. Toda ta proces se ni ustavil, gre naprej, nas navdaja s skrbjo in nam nalaga dolžnost, da se zberemo, posvetujemo in razmislimo, kakšen je naš gospodarski položaj, kaj nam kaže v tej situaciji narediti in kako se moramo boriti, da pridemo do obnove gospodarstva, do poživljanja gospodarskega prometa, ki je predpogoj obrtniškega dela in splošnega blagostanja. To je namen in svrha našega sestanka in konference, za katero nismo razvijali bombastične reklame, ki pa bomo toliko intenzivnejši in stvarnejši in zato upamo, da tudi uspešnejši.

Obrtništvo je storilo vse, da se prilagodi izpremenjenim prilikam. Skušalo je zmanjšati režijo do skrajnosti. Ko je nastopilo pomanjkanje naročil, je moralo reducirati svoje delovne vrste, dobro vedoč, da taka redukcija le pojačava kroge onih, ki v borbi za obstanek delajo brez obrtne pravice.

Obrtništvo razume globoko težak položaj, ki ga je izzvala redukcija v drugih obratih, razume tudi položaj na deželi, kjer je naš kmet radi slabih cen svojih pridelkov postal pasiven, začel izostajati iz obrtniških delavnic kot naročnik ali pa izostal celo z neplačanim računom. Ono tudi razume, da v tej situaciji skuša vsak posameznik čim več dela opraviti sam, ki ga je sicer dajal obrtniku, kar mu končno nihče zameriti ne more. Toda spretnejši od njih so iz izjeme naredili pravilo, začeli so delati za druge in to delo je izgubilo značaj slučajnosti, postaja profesija, le da pravno ni dovoljena in je nam v škodo.

Vemo, da se je pritisk na delovni trg potrojil, ker ni že dobrih pet let prej normalnega odtoka delovnih moči v tujino. Tu se vodi huda borba, neizprosna in brezobzira. In tako je nastal položaj, da stoji proti dvema legalnima obrtnikoma en fušar in en do dva brezposelna profesionalna delavca. Sami vemo, kako to potem v praksi izgleda.

Septembra 1931. nas je čez noč iznenadila situacija na denarnem trgu. Oni, ki je imel še kako malo rezervo za najslabše čase, je moral z žalostjo ugotoviti, da je zamrznila, da s svojimi prihranki ne more več razpolagati niti tedaj, če pride v stiske in jih neobhodno potrebuje. Od tedaj traja to stanje neizpremenjeno že tri leta in ne pridemo iz mrtve točke.

A le gorje onemu, ki je v tem času obvisel v obveznostih do denarnih zavodov. Neizprosno je začelo odpovedovanje kreditov, izterjevanje in vse trnjeve posledice, ki jih je to povzročilo obrtniku dolžniku. Nesreča je hotela, da je to nastalo prav takrat, ko je pričelo primanjkovati naročil in ko so se javne dajatve poostrihle.

Mi obrtniki smo si na jasnem glede našega položaja. Mi dobro vemo, da kritika in jadikovanje ne prinaša odrešitve. Ne delamo si tudi nobene iluzije, kaj nam lahko pomagajo administrativni ukrepi.

Ne naslanjamo se in nimamo navade niti namena neplodno kritizirati, realni kot smo in moramo biti, ker dobro vemo, da to ne vodi k cilju. Težko nam je ugotoviti, da smo dajali pravočasno dovolj nasvetov in priporočil, kako nam pomagati in nas zaščititi. Stavili smo predloge, o katerih se pač ne more trditi, da bi bili neizvedljivi ali ne konkretni. Izogibali smo se generalizacije in pavšalnih trditvev. Toda žal moramo po večini danes ugotoviti, da ta naša priporočila in želje niso našle pričakovanega odmeva.

Vedno bolj čutimo, da gospodarska politika, ki se je sedaj omejevala v glavnem le na odlaganje definitivne rešitve gospodarskih vprašanj, pri kmetu pa na odlaganje plačil in s tem na zdravljenje posledic, namesto vzrokov, ni zadostna.

To so dejstva, katera je potreba, danes na tem veličastnem zboru ugotoviti. Dejstva, ki jasno govore, kako daleč je že prišla ob zid obrtnika gospodarska depresija. V interesu države in naroda moramo danes jasno izpričati, da je mera strpljivosti dosegla svoj višek. Kdo bo branil naše kmetijske domove, naša mala gospodarstva, od katerih se zahteva vedno več, ne da se

jim po možnosti dela nemožnosti življenja. Izgledi za našo bodočnost so skrajno slabi. Tega se zaveda slehern naš narodni gospodar, zavedamo se pa tudi mi, katerim ste vi poverili težko nalogo, da vas branimo v teh življenskih vprašanjih. Dejanja, ki jasno govore, da so naše obrtniške organizacije storile vse, kar koli jim je bilo v danem položaju mogoče, izpričujejo na drugi strani ono omalovaževanje merodajnih činiteljev, ki nočejo, da vpoštevajo naše predloge. Zavarujemo se proti vsakemu očitku, ki bi letel na nas, da nismo storili vsega, kar je bila naša dolžnost. Zavarujemo se pa tudi proti oni demagogiji gotovih elementov, ki hočejo nesrečo naroda izrabljati v svoje sebične namene. Pričakovali smo, da se tega važnega obrtniškega zborovanja v tej značilni uri gospodarskega življenja udeleži vsakdo, ki ima pošten namen, pomagati obrtniku in narodnemu gospodarstvu. Kar se tako rado povdarja pri nekaterih. Vi možje-obrtniški delavci, ki danes izpričujete v tem ogromnem številu maso slovenskega obrtništva, dokumentirate z vašo prisotnostjo dovolj jasno resnost našega gospodarskega položaja. Prav je tako! Dolžnost naša nam vелеva tako delo. Obžalujemo samo, da se najdejo v teh prilikah ljudje iz naših vrst, našega stanu, ki dosedaj niso pokazali še ničesar pozitivnega, pač pa uspeli z demagogijo in klevetanjem vsega dobrega, zanesti v naše vrste razdor in nezaupanje. Porabili so to priliko našega zborovanja, da so istočasno priredili neko zborovanje, ki so ga preje predvidevali za poznejši čas. A sklicali so zborovanje ne da bi utrdili svoja naziranja do gospodarskega položaja in težkih prilik našega obrtništva, sklicali so ga zato, da v teh resnih in težkih časih cepijo gospodarsko enotnost naše banovine. Njim je več razbitje gospodarskega predstavništva v posamezne dele kakor delo za dobrobit obrtniškega stanu. Mi slovenski obrtniki smo se leta 1932 imeli priliko izjaviti o vprašanju glede ustroja zbornic. Rezultat naše odločitve je bil porazen za nasprotnika. 135 zadrug se je po svojem svobodnem prepričanju izjavilo za sistem skupne zbornice, le 11 jih je bilo nasprotnega mišljenja. Danes po dveh letih se pa hoče znova v teh težkih časih stvoriti kampanja za ta vprašanja, ki so pri nas zaključena. Vprašanja, ki so v drugih deželah že davno rešena in so našla obliko tako, kakor jo imamo pri nas, t. j. ustroj gospodarskih predstavništev v skupnih zbornicah. Ugotoviti moram ob tej priliki, da je Nemčija, na katero so se zagovorniki ločenih zbornic vedno opirali, lansko leto preuredila svoje rokodelske zbornice in jih združila v zbornicah za trgovino, obrt in industrijo. Naši slovanski bratje Bolgari so že po desetmesečnem samostojnem delovanju izprevideli, da so bili storili napačen korak, ko so sledili inicijatorjem te zamisli, ter so brez oklevanja pristopili v skupno zajedništvo s trgovci in industrijalci. To je jasen opomin vsem onim, ki skušajo današnjo gospodarsko depresijo uporabljati za take škodljive namene. Kdor je trezen, stvaren in ni demagog obsoja to postopanje v teh resnih časih. Nam je mnogo več na tem, da si zgradimo svoj dom na dobri temeljni podlagi gospodarskega blagostanja. To je tudi namen današnjega delegatskega

zborovanja in prepričan sem, da bo tudi to zborovanje imelo svoj uspeh, kateri nam bo znova vlil novega poguma, nove volje in novo upanje. Mi kot za kmetom drugi najjačji gospodarski stan apeliramo na vse merodajne činitelje, da se zavzamejo ob 12. uri in rešijo ta steber pred prepadom. **Omejite predpise, ki ne pri-
našajo zboljšanja, znižajte obrestno mero tako, da bo tudi našim
krajem primerna, dajte nam dela in mi smo tu, ki bomo neomaj-
no stali vedno v fronti za obrambo naše domovine. To je naše
geslo.**

